

1892

NARRACIÓ POPULAR

EN 3 ACTES DIVIDITS EN 11 QUADROS.

— • —

LA VENTAFOCHS

PER EN

ROSENDÓ ARÚS Y ARDERIU.

Preu 4 rals.

BARCELONA.

ARXIU CENTRAL LÍRICH-DRAMÀTICH DE RAFAEL RIBAS.

CARRER DE L' UNIÓ, N. 5, PIS 3.

LA VENTAFOCHS.

LA VENTAFOCHS

NARRACIÓ POPULAR FANTÁSTICA

EN TRES ACTES DIVIDITS EN 41 CUADROS

APARIADA EN VERS CATALÀ

PER EN

ROSSENDO ARUS Y ARDERIU.

Estrenada en lo TEATRE DEL BON RETIRO, la nit del divendres
27 de juliol de 1877.

BARCELONA.
IMPRENTA DE JAUME JEPUS,
CARRER DE PETRITXOL, NÚM. 10.

1877.

A N'EN ARTUR CUYAS

DIRECTOR DE

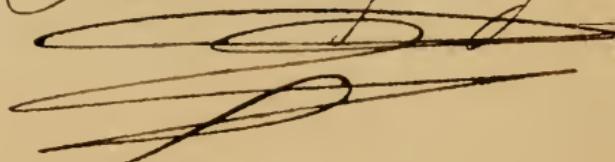
LA LLUMANERA DE NOVA YORCK.

*Al que en estrangera terra ha
dat a coneixer nostre hermosa
llengua, l' ultim de 'ls que la par-
lan.*

L'AUTOR.

Valqui lo dit y tot lo mes
equi, porque tot no se merecia
una qualquiera en celebracion
anick

Barcelona 6 agost 1877.

Rosendo etrus y Ar

CONCAS

REPARTIMENT.

LAURA, la Ventufochs	.	STA. D. ^a ROSA CAZURRO.
CARME.	.	DOÑA ENRIQUETA ECHENIQUE.
ROSA.	.	STA. D. ^a GUADALUPE ALENTORN.
BARÓ (1).	.	D. LLEÓ FONTOVA.
PRINCEP.	.	» RAFEL RIBAS.
ARNAU.	.	» JOAN BERTRAN.
MACARI.	.	» FREDERICH FUENTES.
ALEIX.	.	» MIQUEL RIBA.
MORFEO.	.	» ANTONI ESPINOSA.
UN CAPITA DE GUARDIAS.	.	» MANEL BUXEDA.
UN PATXE.	.	» MIQUEL LLAVIRA.
UN CABALLER.	.	» JOAQUIM FOL.
UNA VELLA (no parla.)		

Damas, noyas del poble, cavallers, patxes, criats, guerrers,
heralts, homes d' armes, alabarders etc. etc.

Sommis, cavallers, damas, sàtiros, bacants y ninfas á carrech
del cos de ball, prenenthi part la primera bailarina de rango
frances D.ª Margarida Battú. Las altres primeras D.ª Josefina
Michelucci y D.ª Amalia Sanchez. Y lo primer bailari D. Mi-
quel Muñoz.

Los balls d' aquesta obra son compostos per D. Angel Estrella.
La música del mestre D. Francisco Porcell.

(1) A consecuencia d' una molesta enfermetat á la vista que
aqueixà al sempre aplaudit primer actor D. Lleó Fontova desde
la segona representació en que se n' encarregà repentinament fins
á la onzena inclosa, descompenyà ab general aplauso lo paper de
Baró lo estudiós actor D. Manel Giménez.

Les decoracions del Temple de Moisèo, del Seller y del Saló reji han sigut pintadas per **D. Joseph Planella**.

L' Apoteosis deguda á **D. Joan Carreras**.

La direcció escénica á càrrec de **D. Lleó Fontova**.

La de orquesta de **D. Joseph Navarro**.

Vestuari de **D. Pelegrina Malatesta**.

Armas de **D. Joan Vinyals**.

Atrés de **D. Eduard Tarascò**.

Perruqueria de **D. Lluís Vicente**.

Pirotécnica de **D. Antoni Esteve**.

Guarda-ropia de **D. Joseph Constans**.

Maquinaria de **D. Ricart Magdalena y D. Isidro Obiols**.

LLOCH.—Un petit reyalme imaginari, en Catalunya.

ÉPOCA.—Ultims del sige XVII.

DRETA Y ESQUERRA.—Actor.

Pera alleugerir la representació, poden ferver algunes supressions, al bon judici del senyor director de escena.

NOTA IMPORTANT.

En los teatres particulars y los de empresas que no 'ls hi permeti l'escenari presentar las obras ab aparato, podan representar aquesta suprimint los tres últims quadros del acte primer, lo ball y mutació del segon; los dos quadros primers del tercer y l' apoteosis; ab lleugeres modificacions ho tenen arreglat, sens perjudicar l' argument, ni l' acció de la comedia.

Cada quadro te lo seu titol.

Quadro	1. Un descendant de Adam.	Acte primer.
	2. Los fills de la Son.	
	3. La velleta.	
	4. Mitxa nit.	
	5. La xinel-la perduda.	Acte segon.
	6. Festas regias.	
	7. Lo padrastre de Laura.	
	8. Majordom y secretari.	
	9. Pot ser si.... pot ser no....	Acte tercer.
	10. Lo somni realitat.	
	11. <i>Apoteosis</i>	

L' autor al portar á nostre escena com ho han fet en la seva Fransa, Italia, Inglaterra, Alemanya, Portugal y altres nacions, aquesta narració tan popular en tot Europa; no ha tingut altre mira, que la de que fos conservada mes viva la seva recordansa; per aixó ha procurat tan com ha pogut, cenyirse á la manera especial com se compta en Catalunya.

La propietat d' aquesta obra pertany á son autor y ningú sens lo seu permis, podrà estamparla, ni posarla en escena.

D Rafel Ribas, director del *Arxiu central líric dramàtic* y los á qui ell delegui, son los unichs autorisats pera la venda d' exemplars y lo cobro dels drets de representació.

ACTE PRIMER.

QUADRO PRIMER.

UN DESCENDENT DE ADAM.

Sala en lo palau del Baró bastant desfregada; motbles vells y mal conservats ; retratos de familia penjats á la paret; sillons, tauleta, vetllador. Porta á la dreta que va al interior y á la esquerra una xemaneya ab un ascó á lo llarch y un petit banquet arran de la cendra. Al foch s'hi escalfa una cafetera.

ESCENA PRIMERA.

ROSA, CARME y LAURA, las dos primeras asentadas al costat del cusidor arreglantse uns vestits, l' altre filant assentada al banquet que s' ha dit hi havia al costat de la xemaneya.

- ROSA. Te de fer un bon efecte;
(Mirantse 'l vestit que está cosint.)
tan mono, tan elegant...
- CARME. Es riquíssim de bon gust; (Mirantse 'l seu.)
me té d' anar ni pintat.
- ROSA. Se fixarán en nosaltres.
- CARME. Serém las reynas del ball...
- ROSA. Mentre no acudeixi aquella...
- CARME. La de missa?
- ROSA. Donchs, es clar!
- LAURA. No se perque qu'era jo
ho tinch ficat á n' el cap
- ROSA. No tens mes enteniment...

- CARME. Es mes ximple, qui 'n fa cas.
- LAURA. M' estava á n' aqui sentada (Ab naturalitat.)
prop la cendra, tremclant
al veurem tota soleta,
quant de proupte al meu costat
una vella s' apareix:
sonriu, me dona un esguart
ple de tendresa y dolsura;
me pren lo fus de las mans;
una ametlla me n' entrega;
diu que la trenqui, jo ho faig;
á dins de ella s' hi troava
un vestit ple de brillants;
ine l' poso, me 'n corro á missa;
ningú para de miram;
torno aqui en sent acavada;
trovo la vella al meu banch;
me dona la feyna llesita
y fuig sense yo adonam.
Ves... por ser sí, pot ser nó...
Qué no tens de callar may?
No l' escoltis.
- ROSA. Quinas mánias!
- CARME. Ja 't regalaré un mirall
- ROSA. T' asseguro...! quant lo tingas
de fàstich no 't mirarás!
- CARME. No 's te de mirar...
- ROSA. Aquella
era bonica
- CARME. No taut
jo per ella no 'm cambió
Ah, bé, jo tampoch.
- CARME. Igual.
Lo mateix la del passeig.
- LAURA. Vayeu també un altre cas, (Ab igual sencillez.)
com el qu' ara vos contava.
Jo com sempre á n' el meu banch,
la vella... ametlla... vestit.
tot de pedras de dalt baix...
passeig en lloch d' aná á missa...
torná aquí passat un quart...
trovar filada la llana...
y tot quedar com avants...
Potser sí, que n' era jo...
Impertinenta: uf...!
- CARME. Oy tel...
- ROSA. Diré al pare que la tregui,
- CARME. no la vuy al meu costat.

ESCENA II.

Mateixas, ARNAU vell y pobre.

- ARNAU. Volguessiu afavorir (Desde la porta.)
á un pobre que 's mort de faim?
ROSA. No pas per ara. (Ab desdeny.)
CARME. Un'altre hora. (Igual.)
LAURA. Una miqueta de pa... (A sas germanas suplicant.)
miréusel, fa tanta llástima...!
CARME. Sempre estariam donant;
del dematí fins al vespre
en passan de pobras..!
ROSA. Tal
que sembla ho prenguin per vici
de venins á incomodar.
ARNAU. Una gracia vos demano
senyoras de caritat!
LAURA. Me cominou la seva veu.
ROSA. Insistiu?
CARME. No estém per planys.
LAURA. Qué darli? (Per ella.)
CARME. Deu vos ampari! (Sense ni girarshi de cara.)
Se 'n parlará de aquet ball.
(A Laura que se ha acostat á la porta.)
ARNAU. Senyora per compassió,
un roseonet de pá!
(Entre ella mirantse á Arnau.)
LAURA. No socorrel fora vil
(A Arnau, despues de veurer á sas germanas ocupadas ab los
vestits.) Agafeuse ab lo meu bras;
poch á poch que no 'ns sentissin;
ja buscaré que donáus...!
ROSA. Se compta qu' hi vagi el rey.
será una festa brillant.
CARME. Sent cosa certa qu' hi siga
conseguim enamoral.
LAURA. Pobre vell de fret tremolal
(Que poquet á poch ja ha arrivat á la vora del foch ab Arnau,) (Fentlo seurer.)
Prop del foch .. en lo meu banch. (Seu Arnau.)
Aixís...
(Posantli en un vas de la llet qne s' escalfa á la vora del foch.) Bebeu una mica.
ARNAU. Gracias; que Deu vos ho pach.

- LAURA. Pist..
(Fent callar al pobre y mirant si'l vehuen sas germanas.)
- ROSA. De mirá aquest vestit
no me 'n cansaria may ..
- CARME. Y 'l meu Rosa? m' enamora;
despues las flors, algun llas...
- ARNAU. Vostre bon cor es lo balsam
que ha curat lo meu afany..
- LAURA. Esteu millor?
- CARME. (A Laura.) Que rondinas.
- LAURA. Jo...?
- CARME. Si; te he sentit parlar.
(Adonantse de que Laura está violenta.)
- ROSA. Calla .. vina...
- LAURA. Cóm?
- ROSA. Apártat.
- LAURA. Es que...
(Turbada.)
- ROSA. No..? ja sabré alsám.
(Alsantse y adonantse de Arnau.)
- LAURA. Has vist, quin atreviment?
Marxeu...
(A Arnau.)
- CARME. Qué passa, que hi ha? (Indignada.)
- ROSA. El pobre es aquí!
- CARME. Aquí el pobre..? (Sorpresa.)
quina imprudencia mes grant!
- LAURA. Si 's moria..!
Vols que 'ns robin..?
- ROSA. T' has cregut qu' aixó es l' hostal?
CARME. No la renyin, no te culpa.
ARNAU. es meva...
- CARME. Encare?
(Impaciente perque no se 'n vá.)
- ARNAU. Me 'n vaig.
- LAURA. Si ja se 'n vá...
Deu vos guihi
(Anantsen acompañat de Laura.)
- ARNAU. Y á tu 't dongui santa pau. (Desde la porta.)
Tens bon cor, del cel l' ajuda
may en vida 't mancará. (Se en vá Arnau.)
- ROSA. Te de contarse á n' el pare. (En veu alta.)
- CARME. Si li contará, en baixant.
(També.)
(Surt lo Baró; porta dreta.)

ESCENA III.

Las mateixas; LO BARÓ.

- BARÓ. A que venen aquets crits
que sento fá mes d' un quart...?
A lo punt millor del somni

justament m' he desperta!
Segur qu' es la Ventafoch,
la qu' armava aquet sarau.

CARME.

LAURA.

BARÓ,

Pare...

No vuy

que 'm diguis pare: ja ho saps!

Perqué no..?

LAURA.

ROSA.

BARÓ.

La plora micas. (Mofantsen.)

Fora bonich, cap sigrany

qu' haventhí algú de noblesa

t' escapés al seu devant;

bonich paper jugaria!

LAURA.

BARÓ.

Permeteu que estant sols...

May;

ja ho tens entés .. y la culpa

era teva, s' ha acavat!

(Tot lo mal modo que ha gastat ab ella, se cambia ab la amabilidad mes estrema al parlar ab las altres dos noyas.)

Tan dematinet llevadas..?

no m' atmira, es natural,

no dormen gaire las noyas

á la vigilia d' un ball.

Los vestits, los flochs, las sedas,

tot se 'ls hi remou pel cap.

Tú, qu' encare no está aixó?

No hi vist ningú mes babau..

(A Laura.)

LAURA.

ROSA.

CARME.

ROSA.

CARME.

BARÓ.

Sí...

Mira 'l vestit que mono. (A son pare.)

Lo meu es cosa brillant.

Tinch unas perlas magníficas.

Jo uns adornos de coral...

Tot aixó noyas me costa.

lo que no us podeu pensar.

Mes no importa, ho sacrifico

ab molt gust, per presentáus

conforme nos exigeix

de nostre naixensa 'l rang

y l' honor de la familia...

la gloria d' aquest cassal...

Os he dat educació

bona, esmerada, brillant;

os he dat una ensenyansa

per poguer desarollar

lo vostre talent. Avuy

al revés d' anys endetrás,

que per res no s' hi contava

y falta no n' feya cap,

lo talent per tot impera,

es lo duenyo universal.

- LAURA. Fan tanta llàstima els pobres . !
ROSA. Si se 'n 'via de fer cas.
Una historia tots s' arreglan
de miseria, plors y fam
que sols la creuhien los tontos;
com qu' ella ho es, de pla hi cau.
- CARME. L' altre dia la vaig veurer
qu' á la dona d' en Gerart
duya una presa de caldo.
- LAURA. Si te 'l seu home malalt.
- BARÓ. Ho sento y no ho crech.. ja 't dich
que noya, tu 't vas portant!...
¡No 'ts ningú, no pots donarne
ni mitxa crosta de pa!
Lo dia que te propassis
de mas ordres no fent cas,
y donguis res, en la vida,
tornas á passá 'l portal.
- ROSA. Sino que 'ns fa de minyonas
tréurela fora acerlat.
- BARÓ. Per castich avuy dejunas.
- ROSA. Just.
- CARME. Molt ben fet.
- LAURA. (Humin, no ab descaro.) M' es igual.
BARÓ. Degas que te 'n dongui 'l pobre ..
- LAURA. No 'm falta... (Resignada.)
- BARÓ. ¡A seure! ¡al teu banch!
(Assentantse resignada á la vora del foch.)
- LAURA. Jo m' en puch be passá un dia,
ell no, que tenia fam!...
- (Se sent lo toch d' un corn, Rosa pregunta á son pare.)
- ROSA. ¿Has sentit un corn al bosch?
CARME. Diu que l' rey está cassant.
BARÓ. Es vritat; ¡quin príncep noyas;
es un príncep que s' ho val!
Va venir avants d' ahí;
se 'n va á missa, es natural;
ahí per vila 's passeja;
'vuy á la cassa se 'n vá;
dona un ball aquesta nit
y per tot demá casat.
- ROSA. ¿Se casa? .. (S' alsan de taula.)
- CARME. ¿Demá?
BARÓ. Si, filla.
Son pare, que dormi en pau,
en un article concret
del testament qu' otorgá,
mana que l' príncep se easi
al mes de ser ell finat;
'vuy cumplen trenta dias,

- ‘vuy es lo terme fatal.
Veus aqui perque aquest vespre
junta per medi d' un ball
á totas las casadoras,
pue hi hagi en son principat.
- CARME. ¿Per 'quet motiu se 'ns convida?
BARÓ. Angela.
- ROSA. (Ab anhel.) ¿Es guapo, elegant?
BARÓ. ¡No ho preguntis!
- ROSA. (Creixent l' interés.) ¿Que las vist? (Exagerat.)
BARÓ. No.
- ROSA. Donchs...
- BARÓ. Un rey no es lleig may.
- CARME. ¿Te gracia?
- BARÓ. Mes que ningú.
- CARME. ¿Tindrá talent?
- BARÓ. ¡Uy, si sap!
CARME. Per forsa l' has de coneixer
quant dius...
- ROSA. Per ço. (Apoyant á sa germana.)
BARÓ. No hi ha un tal;
desgayrat, lleig y ridicul
de rey no se 'n trova cap;
tots també tenan talent
mes el d' aquest es mes alt.
¿Ay, ay, perqué?
- CARME. Es sencill.
- BARÓ. Degas.
- ROSA. Es ensenyat de l' Arna.
- CARME. ¿Un mestre?
- BARÓ. Molt mes; un sabi,
un home que tot ho sap
y del que se 'n contan fets
que sorprenen per lo estranys
Parla igual y se fa entendrer
com naltres lo catalá,
lo rus, lo francés, lo xino,
lo llatí, grech y alemany;
escriu al dret y al revés
sens' donarli cap empaig;
coneix totas las estrellas
de la petita á la gran;
compta quant fa l' ple la lluna
d' un minut no errantse may;
endevina quant lo sol
fent seré s'apagará;
compon venenos que matan
en el acte y á temps llarch;
per qualsevol malaltia
dona remey al instant:

guarda un llibre de gorgols
qu' esplica l' or com se fà;
munta ab ossos calaveras
de personas y animals;
te una barra dreta y llarga (1).
per ferne seguir los llamps;
y fins se diu que las bruixas
si ell ho mana no fan mal:
perque jo he sentit contarho
á persona de molt cap,
va ferne un conveni ó pacte
fa una bona pila d' anys
(mes dels' que sembla que tinga)
ab lo mateix Satanás,
per lo que logra l' que vol
si be ho logra per mal art.

(Tot lo que ha dit fins aquí donanthi molta importancia y deixant á las dos fillas admiradas.)

Van entregarli lo princep
aixis que cumpli set anys;
set mes ne passá ensenyantlo
dia y nit sens parar may;
d' allavors á corra mon
d'una part á l' altre part
y trovantse en una terra,
que no se en quant temps s'hi va,
pero qu'ls homens y donas
de desde 'ls peus fins al cap,
son mes negres que los nuvois
quant nos portan tempestat,
van saberne qu'era mort
nostre rey, que dormi en pau
y girant grupas, aquí
han vingut forsant lo pas.

CARME. (Ab interès.) ¿Y demá s' casa?

BARÓ. Sens falta.

ROSA. ¡Oh!.. (Volent dir que si no vol no 's casará.)

BARÓ. Per forsa.

CARME. Si..?

BARÓ. Es manal;

lo qu'hi dit del testament,
lo terme cumpleix demá.

ROSA. Tant depressa, es molt difícil
qu' escolleixi bé.

CARME. (Carregant las paraulas.) Qui sap...

BARÓ. Gens difícil jo m'ho miro

(1) Si be s' aludeix al para-llamps no es ni siquiera ab l' intent de suposar que en aquella época se coneixia l' útil invent degut al célebre Benjamí Franklin mort en 1790.

la cosa mes natural.
Ab qualsevol de vosaltres
fa un partit d' aquells brillants.

CARME. Si li agradava la Rosa...
ROSA. Senthí tú Carmeta? may..!
BARÓ. Una ó altre la que vulgui
no tenim de disgustal;
aixis espero que siga
com no pot menos .. ¿Veyam
hont t'es possible trovarne
qui vos disputi sa ma..?
¿com vosaltres fillas mevas
hi ha una noya per etzart,
per ferne felís á un home
del matrimoni ab lo llas..?
vos guanya ningú en vestir..?
no animeu sempre los balls..?

CARME. Si, pero molts vegadas
no es 'l mérit lo que val;
las intrigas...

ROSA. O 'l tenirne
en noblessa tan poch rang..!
BARÓ. So tan noble com el rey
y no dich mes per callar.
Tot justament l' altre vespre,
si, la vetlla del dimars;
vaig adormirme llegint
del cap de munt al d' avall
uns pergamins qu' estenentlos
tenen sis canas de llarch;
per ells he vist clarament
com si ho tingüés al devant,
que hi ha hagut en la familia
personatxes principals,
d' aquells que 'l poble ne diu
personas que se 'n fa cas.
No cedeixo per ningú;
la ratlla es dreta, es igual;
per los homens venim d' Eva
y per las donas d' Adam.
Y qu'es digui, es á la vista,
si mica hem degenerat

(Se senten tocar corns de cassa.)

Un corn.?

ROSA. Si. CARMÉ. Si.
BARÓ. (A Láura.) Mira 'l qu'es
LAURA. (Anant á la porta.) Molts de senyors á cavall
cap aquí se dirigeixen.
CARME. Deu se 'l rey.

- ROSA. Ja tinch afany
per veurel.
CARMÉ. Que ho es?
(A son pare que se'n ha anat á la porta per mirarho.)
BARÓ. (Despues de mirarho.) Segur...
Si; venan.
CARMÉ. (Mirantse la roba.) Deu meu com vaig.
ROSA. Si m' atrapessin aixis..! (Mirantse la roba.)
BARÓ. Jo, que tal com m'hi llevat...
tu, Ventafochs...
LAURA. Pare.
BARÓ. ¿Góm?
LAURA. Senyor... (Espurnantli 'ls ulls.)
BARÓ. No'n surtirem may...
LAURA. ¡Déu meu! (Contentintse lo cor.)
CARMÉ. Ventafochs!
LAURA. Germana?
CARMÉ. Qué?
LAURA. Senyora... (Igual que ab el Baró.)
CARMÉ. Entra á arreglám.
BARÓ. No't descuidis la perruca!
(Desde la porta que vá al interior.)
CARMÉ. Las flors! (Desde la porta.)
ROSA. (Al entrar á dins.) La roba!
CARMÉ. (Entrant á dins.) Volant! (S'en van los tres per la porta de la dreta: queda Laura tota sola.)

ESCENA IV.

LAURA.

(Humin; pels encárrechhs de son pare y sas germanas,) Tot ho feré desseguida...
(Deteninsse al ser al portal.)
mes si veyan, Déu me'n quart
una entrada d' aquest modo...
no'n dirian poch de mal!
arreglemho avants que vingan;
(Sentint los passos.)
No hi so á temps... que pensarán..?

(S'está desparant la taula, apartant lo cusidor y arreglant las cadiras y demés. Entran lo príncep, vestit d' escuder y Arnau.)

ESCENA V.

Lo PRÍNCEP, ARNAU, LAURA.

- ARNAU. Tal com vos heu desitjat,
som á casa del baró.
PRÍNCEP. Per sas fillas, per ell no;
tant y tant me n' han parlat.

- Son com diuhens?
ARNAU. Ja veureu
PRÍNCEP. Una noya, una cambrera... (Veyent á Laura.)
ARNAU. No es servey.
PRÍNCEP. Per la manera
que vesteix...
ÁRNAU. Be; ja ho sabreu.
PRÍNCEP. Vols acostarte pubilla? (A Laura.)
LAURA. Tinch d' anarmen mi senyor. (Temorosa.)
ARNAU. ¿Es que fujas?...
PRÍNCEP. 'T fem por.
LAURA. 'M necessitan...? (Humil.)
PRÍNCEP. ¿No ets filla
de la casa?
LAURA. (Ab candidez.) Ho era avants;
ara no ho soch al present.
PRÍNCEP. ¿Com pot ser?
ARNAU. Prou.
PRÍNCEP. Qui l' entent...?
ARNAU. Si volguessis esplicans...?
LAURA. La mare, Deu la perdó,
viuda sols á mi 'm tenia,
quant va venirne lo dia
en que 's casá ab lo baró:
era viudo aquest també,
dos fillas per testimoni
tenía del matrimoni
ab sa primera muller.
¡Deu meul m' embrollo se 'm núa! (Aturrullada.)
la llengua... jo...
PRÍNCEP. Pobre nena.
ÁRNAU. T' esplicas be.
(Apart.) 'M dona pena.
PRÍNCEP. Luego despues... (Instantla perque segueixi.)
ARNAU. (Donantli ánimo.) Continúa...
LAURA. Los pesars, los desenganyos,
molt nena ja vaig sofri'...
quant la mare se morí
no mes contava set anys.
De la ditxa apagat l' astre
aqui la pobre orfaneta,
la deixan sola, soleta,
dos germanas y 'l padrastre.
May per ella d' amichs llavis
brotan frases de ternura,
sols escolta en sa tristura
per consol, no mes agravis.
ARNAU. ¿Heu sentin? (Al príncep.)
PRÍNCEP. ¡Qu' infames!
ARNAU. (A Laura.) ¿Y ellas...?

- LAURA. ¿Qui?
ARNAU. Tas germanas.
PRÍNCEP. Ves dihent...
LAURA. Ellas; oh, es molt diferent...
Son ricas, hermosas, bellas;
tenen vestits de gran preu;
perlas, joyas, y brillants...
PRÍNCEP. ¿Ni un anell? (Mirantli las mans.)
LAURA. Son toscas mans.
(Resignada may ab rencor.)
ARNAU. ¿Ta roba?
LAURA. La que veyeu...
PRÍNCEP. Tan sencilla...
LAURA. No tinch flochs.
ARNAU. ¿La teva cambra?
LAURA. Aquell banch.
PRÍNCEP. Prop la cendra...
LAURA. Hi ploro sanch.
PRÍNCEP. ¿Cóm te dius?
LAURA. La...
(Interrompentla lo crit del Báró.)
BARÓ. (De dins.) ¡Ventafochs!
LAURA. Jo Laura os hauria dit,
mes de quant morí la mara
per mal nom me diuhen ara...
(Recargant la paraula ab pesar.)
Ventafochs... com heu sentit.
Mas germanas, lo baró,
á qui deya pare un dia,
aumentan la pena mia
ab son inich abandó
tots sempre ab veus altaneras
sense repos may donarme,
me cridan per humillarme...
ROSA. ¡Mossa! (De dins.)
CARME. (De dins.) ¡Ventafochs!
BARÓ (De dins.) ¿Qu' esperas?
(Per las veus que s' han sentit.)
LAURA. D' aquest modo, sobre meu
tots s' ensanyan ab rencor,
mon carinyo de son cor
no ha pogut fondrer la neu;
(Senyalant lo banquet.)
y al veurem aqui asseguda,
al trovarme tota sola,
lo resar sols m' aconsola
per ma mare tan volguda:
llavors, de ma ditxa avara
l' abandó m' es alegría...
(Ab crit sortit del cor.)

- PRÍNCEP. ¿perque vuy la compañía
si parlo ab la meva mare?...
LAURA. ¡Oh!
ARNAU. Me 'n vaig; me renyarán.
PRÍNCEP. No temis! Prench ta defensa.
LAURA. Vos sou l' únic que no 'm llensa
Deu vos guardi.
(Apart.) Que galant...!
(Entra per ahont se n' han anat lo Baró y sas fillas.)

ESCENA VI.

Lo PRÍNCEP, ARNAU.

- PRÍNCEP. (Mirant allá ahont se n' es anat Laura.) Es bonica, encantadora ..
(Com atinant en un recort.) al mirarla, sembla veig
la de l' iglesia, l' paseig...
Sa mirada seductora
me recorda aquella dama.
ARNAU. Com, senyor la comparau
quant sa opulencia...
PRÍNCEP. Ay, Arnau.
En mon pit sento una flama
qu' apoderantsem de mi,
me turba l' enteniment;
potse 'ls ulls del pensament
sa imatge gravada aquí, (Senyala 'l front.)
á Laura l' han feta pendrer.
ARNAU. Aixó en veyent sas germanas...
PRÍNCEP. De véurelas no 'n tinch ganas.
No se, no arrivo á comprender
los elogis que se 'n fan,
quant á Laura ab inclemència ..
ARNAU. Se jutja per apariencia
tot al mon es conseiblant.
Lo tendre y sensill llenguatxe
d' aquest ángel candorós,
no hauria arrivat á vos
sense pendre' aquet ropatxe
¡Ah, quant y quant carácter noble
que ni menos pensariau,
disfressat descubririau
confós, pèrdut entre 'l poble..!
No son exageracions,
aquelets tres dias, sols tres;
vos haurán ensenyat mes
que 'ls quins' anys de mas llisons;

mes faltava l' corolari
que s' es obtingut ab trassa
fent que prengui vostre plassa
un estúpit com Macari.

PRINCEP. Y creyeu que sostindrà
lo seu difícil paper
Ell es ridícul, grosser
ordinari, xabacá...

ARNAU. Aquet es qui ns' feya falta;
los elogis que li diguin,
tan com mes se n' hi prodiguin,
veureu que menos s' exalta
aquell qu' es digne d' apreci:
ell vos ensenyará bé
lo cas que teniu de fó'
de la ilisonja del neci.
Un senyor distingit, jove,
galant, complert... ni pensarhi...!
necessitava... un Macari
per sortir d' aquesta prova.
Ja veieu si es admirable;
los talents ja 'l trovan sabi.
los magnats de discret llavi,
y las donas adorable.

PRINCEP. Las donas... quin pensament
el pare ne va tenir,
per la meva al escollir
donarme horas solsament!
La sorpresa no 'm deixá
quan arrivat jo llegia,
que per forsa al tercer dia
sigués cassat.

ARNAU. Sí, demá.

PRINCEP. Vos Arnau d' aquest apuro
confiho que me 'n treureu.
Hont trovaré me direu,
á esperarho m' aventuro.,
una noya de ulls de cel,
amable, casta, discreta,
que no siga gens coqueta,
que m' idolatri. fidel..

ARNAU. Es princep molta exigencia!

PRINCEP, Qué, vostre profund saber,
lo vostre mágich poder..?

ARNAU. No cap en l'humana ciencia
ni seguirllas una estona.
En los astres clar llegeixo
mes no puch, ho regoneixo,
llegí' en lo cor de la dona.
Sobre aquest punt podan ferse

no mes que provas morals,
¿Que 'l resultats son fatals.. ?
es que la sort es adversa.
'Vuy no us faltara al palau
de vostre regna cap noya,
ab tino busquéu la joya
per trovar la dicha y pau;
si alguna per vos glateix
d' escudé 'anant disfressat,
al menos haureu trovat
qui os vulga per vos mateix.

PRÍNCEP. Vos admiró.

ARNAU. Sens motius.

PRÍNCEP. Propi d' ànimes sencillas...

ARNAU. Ve el baró ab las sevas fillas,

(Girantse vers la porta de la dreta.)
teniu compte en descubrius.

(Surten lo Baró vestit de cort pero deslluhit, y Rosa y Carme.)

ESCENA VII.

ARNAU, LO PRÍNCEP, BARÓ, ROSA y CARME.

ARNAU. Es á lo noble baró
dels Aglans y de Riu-sech
á n' el que ne tenim l' honra... ?

BARÓ. Sí senyors, á n' ell mateix.

(Donantse importancia.)

Y preguntar lo seu nom
m' ho trovaran indiscret... ?

ARNAU. De cap modo: 'm dich Arnau.

BARÓ. (Sorpres.) Arnau, lo sabi eminent...

(Disposantse á fe un discurs.)

l' home ilustre... que sa fama...
las llums... sa gloria... l' demés
las... los... si... Me cap l' honor
de presentáus com veyeu
á Rosa y Carme mas fillas.
¿Qué vos semblan?

ARNAU. Dos portens
d' hermosura y gentilesa.

BARÓ. Es que 'l bon gust de antich temps

(Ab molt d' ènfasis.)

que no 's mou de la familia.
Aquí s' prova.

PRÍNCEP. (Apart.) Ja 's coneix...

BARÓ. Tinch un goig... gran... infinit,
incommensurable... immens,
en coneixer l' home ilustre
qu' ab son saber y consells,

de lo nostre jove príncep
ne fá un monarca complert ..

(Senyalant al príncep ab molta deferència.)
¿Lo cavallé' es un magnat
de la cort...?

ARNAU. Un escuder.
BARÓ. Feste un xiquet enderrera.
PRÍNCEP. Neci. (Al príncep ab mal modo.)
CARME. Un escuder, ja 's veu (Apart.)
(Giranlhi las espalles ab despreci.)

tan poch fi ! Tant ordinari!

ROSA. Vostre visita á que dech?
BARÓ. que motiva...?

ARNAU. Vaig á dirho;
se trova cassant lo rey
al bosch, y de vostres fillas
n' ha sentit parlar tan be...
BARÓ. Ja se ve com que s' ho valen!
ARNAU. Que 'l propósit ne te fet
d' aturarse en 'quest palau,
ara que 'l retorn empren;
á fi d' oferir son cotxe
á n' ellas y á vos també,
per trasladarvos al ball
qu' avuy dona en son castell.

BARÓ. ¿Vindrá 'l príncep? no os ho dich.

ARNAU. ¿En persona? Sí.

BARÓ. (A sas filias radiant de satisfacció.)
Rosa. ¡Ell mateix!...

CARME. ¡Quina alegria Carmeta!...
ARNAU. ¡Es honor que mereixem!...
Per donárvosen avis
m' he separat del corteig.
BARÓ. Sento molt tanta molestia...
ARNAU. Si 'l contrari no maneu,
me n' hi torno...

BARÓ. Os accompanyo.

ARNAU. Junts un xiquet anirem;
de mon territori als límits
allí tinch de rebre' al rey
'Nar tan lluny...

BARÓ. Es á la vora, (Apart.)
per alt sis passas ó set.

ARNAU. L' etiqueta m' ho prescriu... (Alt.)
y l' observo ab mirament

Tinch á honor l' accompanyarvos.

BARÓ. L' un á l' altre nos honrem.

(Baix y rapit á Arnau mentres lo Baró parla ab sas fillas.)

PRÍNCEP. Y 'ls alavavan. !

ARNAU. (Al princep) ¿Que tal?...

BARÓ. En persona; ve ell mateix... (A sas fillas.)

(Lo princep va á sortir avants qu' el Baró aquest lo detura.)

Home estaria bonich...

so baró, ¿detrás, m' entens?

(Lo princep sonriu, Arnau tambe igual; los dos germanas apenas contestan lo saludó qu' el segon las hi fa y se giran completamente d' espalldas al del princep.)

ESCENA VIII.

ROSA Y CARME.

CARME. D' aquest memorable dia
ne guardarem bons recorts.
¡Quina gloria nos espera...
á tas plantas de genolls
haig de veurer caure 'l princep!
Si ma germana no hi fos...

(Que se comprendui sa ambicio.)

CARME. Vesteixes ab elegancia... (Lo mateix.)

ROSA. Tu ballas qu' es un primor.

CARME. Cap á tu pot disputarlo.

ROSA. Ni á tu Carmeta, tampoch.

CARME. Meu ó teu; segur s' hi casa,
una de nosaltres dos.

ROSA. No temo la competencia:
marit ó cunyat.

CARME. Y donchs...!
Tan depressa m' he vestit
que...

ROSA. Jo 'ls cavells...

CARME. ¡Ventafochis!

ROSA. No por'o totas las joyas.

CARME. ¡Ventafochis!

ROSA. Baixa si vols...

CARME. A qui mirará primer.

ROSA. lo princep...

CARME. Dona, á tu (Apart.) Prou!

ROSA. Ella 's creu...! (Apart.)

Si la ma 'ns dona...

(Alt.)

CARME. N' estich certa.

ROSA. ¡Quin honor!

CARME. ¡Quina enveja nos tindrán!

ROSA. Mes aquella...

CARME. ¡Ventafochis...!

ESCENA IX.

Las mateixas, LAURA.

LAURA.	Qué hi ha?	(Sortint.)
CARME.	(Depressa l' una germana detrás de l' altre.)	Arreglam los cavells!
ROSA.	Ajustam lo cinturon!	
CARME.	Vesten á buscar las joyas!	
ROSA.	Las perlas del tocador!	
LAURA.	¿Per quina voleu comensi?	
CARME.	tinch de servir á las dos.	
ROSA.	Fes feyna y calla!	
LAURA.	Depressa!	
ROSA.	¿Aneu al ball?	
LAURA.	No ho saps tot,	
ROSA.	lo príncep vindrá á buscarnos.	
LAURA.	¡Lo príncep!	
CARME.	T' estranya molt...!	
ROSA.	T' agradaria venirhi?	
LAURA.	Per veurer tanta gent.	
CARME	¡Oy	
LAURA.	qu' hi ferias bon paper!	
CARME.	¿Perque no tinch roba?... 'S pot arreglar.	
LAURA.	(Mofantse.) ¿Si?	
CARME.	Si, posantme...	
LAURA.	si 'm deixeu lo vestit groch
que l' teniu arreconat.
M' amagaré de tothom,
si 'm vegessin no diré
ni qu' os conegui tan sols;
m' estaré detrás la porta...
buscaré l puesto mes fosch...
No pensis vení, es inutil.	
ROSA.	Oh tu array que tens la sort	
CARME.	qu' à n' aqui 't porti una vella
richs vestits de lo millor...
La eridas quant serem fora.
y...	(Mofantse.)
LAURA.	Potser si... potser no...	
CARME.	No tornem ab lo de sempre.	
ROSA.	(Conten.) Aquí l' tenim.	
CARME.	(Ab emoció.) Ah! (Se senten rumors.)	
ROSA.	Quin goig!	
(A Laura.) Vesten á seure' al teu banch!
que no't moguis d' allá 'l foch!		
(Entran Macari disfressat de príncep ab sa comitiva, entre los
que hi ha lo Baró, lo Princep y Arnau. Venan de la cassera.)		

ESCENA X.

ROSA, CARME, MACARI, lo BARÓ, lo PRINCEP, ARNAU, un CABALLER, LAURA y comparseria.

MACARI. (Al Caballer.) Segons vos, qui l' ha tocada
he sigut jo aquella pessa?

CABALLER Si, mon senyor.

MACARI. No ho savia.

ARNAU. No ho sentiu? lo que vos deya...
(Baix al Princep.)

I'heu morta vos y...

MACARI. M' estranya,
no hi tocat cap escopeta.

NOBLE 1. Me sostinch en lo qu' afirma;
jo ho he vist!

MACARI. Ho tinch de creurer;
vos ho voleu, siga aixís.
(Apart.)

May me n'hi vist de mes frescas.

(Alt.) A recó quedí la cassa
y del qu' importa ocupemse:
de las ninfas d'aquests boscos,
de las noyas qu' hi vegetan.
Baró, diu que vos sou pare
de dos tresors de bellesa..?

BARÓ. Son devánt vostre Senyor.

MACARI. Per molts anys, valen la pena,
(Mirantlas descaradament.)

BARÓ. Tambe ellas... la circumstancia...
l' honor... l' ocassió celebrau...
de l' honra .. de... semblant dia...
ab .. regositx... la finesa
de... si... per... la ..

MACARI. (Descarat burlantsen á la cara.) Prou discurs,
no es per vos; feu mala lletra,
Comprendi lo que voleu dirne.

TOTS. (Celebranho.) Ja, ja, ja!

BARÓ. Bona ocurrencia.

ROSA. Es amable!

CARME. Distingit !

ARNAU. Ja poden comensá á apendrer.

(Baix al Princep.)

MACARI. (A las dos germanas.) Desde que vaig arrivar
tothom se m'ha estat fent llenguas
de vostre gracia divina,
de vostres caras de reyna;
tot venint á casa vostre
no sentia 'l fret que feya,
perque lo desitx de veuros

- CARME. m'ha encés aquí una foguera (Del pit.)
ROSA. Val molt. (A sa germana.)
CARME. Que si!
BARÓ. Que be parla!
Sabi Arnau, sou un gran mestre;
jo us felicito de cor!
Vos fa honor aquest deixeble;
deveu estar satisfet
de vostra obra tan perfecta!
MACARI. Que se prepari tothom...
Senyors lo ball nos espera
vostres gracies y hermosura (A las germanas.)
serán lo sol de la festa.
La carrosa (A uns criats.)
Al servey vostre, (A elles dos.)
d'ofrirla permeteume.
(Se'n van tots; lo Baró queda en detrás pera dir lo que segueix
á Laura, no s'adona de Arnau qu' es á l' altre costat.)
BARÓ. Tanca bé.
LAURA. (Suplicant.) ¿No puch venir?
BARÓ. Ah ximple!
LAURA. Tota soleta!
ARNAV. L' abandonan sense cor.
LAURA. (Esboruguida.) Rodan lladres y si venan.
BARÓ. Aquí t' quedas.
ARNAU. (Baix á Laura.) Tu vindràs.
BARÓ. (Anantsen) Poch dormir y molta feyna.
(Surt sens adonarsen de Arnau que surt detrás d'ell signant á
Laura que calli. Aquesta vá á tancar la porta.)

ESCENA XI.

LAURA, ARNAU luego.

- Diu, «vindrás» y fa que calli (Pensant.)
¿me vol dir qu' aniré al ball..?
(Obra la porta y sens entrar en escena diu desde lo llindar lo que
segueix, tornant á tancar la porta y desapareixent.)
ARNAU. Tens bon cor, del cel l' ajuda
may en vida 't mancará
LAURA. Son las paraulas del pobre...
Qui las ha dit ..? qui es estat...?
(Girantse vers la porta.)
Estich sola... ben soleta... (No veient ningú.)
mes no temo mal ni dany,
qu' aquests mots qu' he sentit
á mon cor donan la pau.
Vaig á buscarne la tasca
y resarcé trevallant
perque Deu fassi que vinga
la velleta .. si vindrá... (Entra al quarto.)

QUADRO SEGON.

LOS FILS DE LA SON.

Un temple ó palacio estrany y capritxós; tot ple de descomunals ratas pinyadas, mussols, olivas y altres animals nocturnos; gegantescas matas de cascarrill blanch; al mitx dos grans urnas l' una d'or, l' altre de cristall que tenen un retol en el que s'hi llegeix «Opi». En lo frontis un lletrero que diu: «Temple de Morfeo». En primer terme de cada part un pavelló; l'un te la porta de marfil, l' altre de conxa, sobra d' aquestos s'hi llegeix «Sommis». S' elevan vapors dels cascarrills, dibuixan-se entr' ells molt perdudas, formes de donas ab llargues vestimentas, son los Somnis. Un trono especial sostingut per ratas pinyadas y guardat per olivas, estrado y dosser tot seguit pel mateix istil. Morfeo està alegat en un trono: te á la Nit al seu costat: al peu de les gradas dues vellas, una á cada costat.

ESCENA XII.

MORFEO, LOS SOMNIS luego.

MORFEO. Toca, á veurer si 's despertan, (Badallant.)
cada dia es lo mateix...

(Una de las dos vellas toca ab lo tam, tam, y acte continuo van sortint per las dos portas tots los Somnis, entre ells los de Fantasia, de Capritxo, los Alegres, los Tristos, los Estranys, los Pesats, los Horrorosos, los Daurats, los Verts, los de color de rosa, los Negres, Sense substancia, los de Sort, los de la rifa, etc.)

(Estenen sa vareta ab molt decaiment.)

Per la porta de marfil,
per la de conxa també;
sortiu depressa los Somnis
subjectes al meu poder.

(Comensan á sortir los Somnis.)

Encare, be han cuitat prou,
com si estiguessin desperts.

Los estranys, los horrorosos

(Anantlos miran mentres surtan.)
los de sense cap ni peus;
los alegres, tristos, d' or,
de color de rosa, 'ls verts...

(Repasantlos de memoria: tots surten.)
Ningú no falta á la llista;

ja estan tots, no repassem... (A los Somnis.)

Sou vosaltres los que avuy
vos toca estar de servey;
es prop l' hora de sortir,
quatre salts, quatre brinquets
en obsequi á vostre duenyo,
perque aixis vos desvetlleu.

(Dansa dels Somnis. La orquesta animada al principi si be no molt viva, va cayent poch á poch; la llanguidez, la somnolencia, lo deixament se van apoderant mica á mica de los Somnis, al ex-

trem de que tots s' han deixat caurer en los divans. Als derrers compassos perduts de la orquesta, surt Arnau. Morfeo dorm com tots los altres.

ESCENA XIII.

Mateixos, ARNAU.

ARNAU. Morfeo! (Despertant à Morfeo.)
MORFEO. Qui 'm crida?
ARNAU. Desperta.
MORFEO. Ets tú..!
ARNAU. Sempre dormint.
MORFEO. ¡Eh ..! (Badallant.)
No soch lo fill de lo Somni
y de la Nit...? pel mateix...!
ARNAU. Te reclamo altre vegada
ta paraula.
MORFEO. Qué pretens?
ARNAU. Que' aquell ángel de ternura,
la noya que saps...
MORFEO. Comprench...
(Parla ab l' altre vella que té al costat, y al mateix temps desapareix per escotilló en layre ó per lo fondo de la decoració, pero sense caminar gens, Arnau no se'n adona.)
ARNAU. Que torni á tenir un somni...
MORFEO. No diguis mes; ja estás llest.
ARNAU. Es que... desseguida
MORFEO. No; ara.
ARNAU. Lo tindrá?
MORFEO. No que ja 'l té.
ARNAU. Vols dir...
MORFEO. Dich.
ARNAU. Mes...
NORFEO. Ah, te 'n duplas ..
Mira incrédul, aquí ho tens!

QUADRO TERCER.

LA VELLETA.

ESCENA XIV.

Mateixos, LAURA, UNA VELLA.

Estén Morfeo sa vareta, s' obra la decoració del fondo y 's veu la mateixa xamaneya de casaló Baró. Laura sentada en un banch, filant, té áson costat á la vella qu'ha desaparegut com se'ha dit. Alegria manifesta en Laura; pren una ametlla que li dona la vella, la trencà y 'n surt un vestit brillantísim (lo mateix que té de portar Laura en lo segon acte). S'ha alsat Laura, la vella ocupa son puesto en lo banquet, l' hi ha pres la filosa y trevalla. Tot això lo mes rapidíssim que puga ser. Lo quadro fet ab Laura mateixa, no pot suplirse per una contra figura á si de no qui-

tar la ilusió. Una llum vaga, misteriosa, que sembli sortir de tions qu' es creman en la xemeneya illuminà lo quadro. Desapareix aquet y queda la decoració com avans.

QUADRO QUART.

¡MITXA NIT!

Decoració del quadro segon.

ESCENA XV.

ARNAU, MORFEO, LOS SOMNIS.

- ARNAU. Oh gracias, gracias.. !
MORFEO. Disposa.
ARNAU. Si no fos massa exigent
voldria un somnit hermós.. .
MORFEO. Lo que vulguís te daré,
l' evocas quant lo pretenguis
y en 'l acte 't compareix.
ARNAU. Te quedo regonegut
y 't deixo que 'm falta temps.
MORFEO. T' amistat l' aprecio molt,
no vuy t' entretenguis... ves.

Se en vá Arnau. Aixís qu' acava de sortir tocan las dotse, la ve-
lleta qu' es al costat de Morfeo, toca el tam, tam, tots los Som-
nis s' aixecan, fregantse los ulls.

ESCENA XIV.

MORFEO, LOS SOMNIS.

- MORFEO. ¡Son las dotse: fills del Somni.
á marxarne disposeus
de las sombras de la nit
en lo vaporós mantell;
per escampáus com rosada
en tot lo gran univers,
des la barraca del pobre
fins al palacio del rey;
als uns dantlos esperansas,
als altres remordiments.

(Gran dansa final. Al revés de l' altre aquesta ha anat creixent fins arribar al deliri, al acavarse tots los Somnis surten cor-
rents, alguns d' ells portan antorxas encesas.)

ACTE SEGON.

—notcn—

QUADRO QUINT.

LA XINEL-LA PERDUDA.

En lo palau del princep. Grandiós saló expléndidament adornat per' una gran festa. Al frente la xemaneya de casa lo Baró, té algunas brasas encesas: en l' escambell hi seu Laura. La xemaneya está colocada sobre un estrado que té uns quants esgla-hons pera muntarhi.

ESCENA PRIMERA.

ARNAU, LAURA, (adormida ab la filosa á la ma.)

ARNAU. Que no tinga al retornar
ni una mirada indiscreta. (Se'n va.)

ESCENA II.

LAURA (despertantse.)

LAURA. Dech haver dormit molt temps?
(Mirant la filosa.)
si; ho prova la poca feyna...
Enlestim, que si al tornar
no me la trovesin llesta...

(Lo hi se li torna de plata.)

Mes, que miro...? el lli es de plata...
y gens per filar no 'n queda?

(Lo banch se li torna un trono.)

Aquesta hermosa cadira,
no es pas l' escambell que seya?

(La xemaneya es converteix en regi deser.)
Cortinatxes... Sarrells d' or...?
Catifas en lloch de cendra...?
Lo que veig deu ser un somni...
no pot sé' estiga desperta.

(Baixant de l' estrado y mirant la sala.)
Desconech aquesta sala...
may he vist tantas riquesas.
Qué significa Deu meu? (Mirant lo saló.)
Aquí no es á casa meva..!
'Hont me trovo? Recordemho...

(Pensant y com si anés recordant.)
Se n' han anat á la festa
mas germanas ab lo pare...
m' he quedat tota soleta...
despues d' assentarme al banch
ha comparegut la vella...
un sonrís ple de ternura
m' ha donat... també l' atmetlla...
trencada, adins hi tenia
un vestit hermós com sempre.
Luego... no recordo mes,
ni me 'n queda cap idea.
Sí... potser sí, potser no...
¿Cóm no soch á casa meva...?
Ara hi penso; 'n tinch memoria;
del príncep m' ha dit lo mestre
quant el pare se 'n anava,
tú 't trovarás á la festa...

(Arnau se presenta; durant aquesta escena ha permanescut amagat.)

ESCENA III.

LAURA, ARNAU.

ARNAU. Y be, digas, t' hi enganyat?

LAURA. Ah; sou vos senyor..!

ARNAU. Si nena.

LAURA. Hont me trovo?

ARNAU. Ests á palacio;

t' hi promés vení á la festa,
y ja veus si tinch paraula;
tu 'ts arrivat la primera.

LAURA.	Com he vingut?
ARNAU.	Ja ho sabrés.
LAURA.	Mes vestintne tan pobreta...
ARNAU.	No t' igualará ningú.
(Cambi de vestit en Laura; deu quedar ab lo que l'hi ensenya la vella al penúltim quadro del altre acte.)	
	Qui de tan richs ne presenta?
LAURA.	No acerto á donarmen compte (Admirada.)
	(Mirantse lo vestit.)
	jo l' hi vist... (Atinanthis.)
	Lo de la vella. (Suplicant.)
	Oh senyor, si m' espliquessiu...
ARNAU.	No podrias pas entendrer aquet misteri; mes tart ..
LAURA.	M' ho direu?
ARNAU.	Sens mancar lletra.
LAURA.	Y 'l meu pare, las germanas?
ARNAU.	No han vingut encare.
LAURA.	Al veurem que dirán...? tota tremolo!
ARNAU.	Calmat; no 't poden coneixer.
LAURA.	No?
ARNAU.	No, per mes qu' ho pretenguin.
LAURA.	Pero jo que ma existencia sense parlar ab ningú l' hi pasada prop fa cendra, me veureré trista, perduda, al contemplarme en la festa. Ara aquest vestit ja 'm lliga, me confon, portarlo 'm pesa... no acerto á donarhi un pas...
ARNAU.	Vostre calma recobreune no pasará 'l que temeu. (Donantli una rosa.)
	Teniu esta rosa. Ab ella ningú no us coneixerá y ne adquirireu firmesa, talent, gracia, de tal modo que semblareu diferenta. Va lligada vostre ditxa. en aquesta rosa; d' ella destinos d' alta importancia la sort ó desgracia esperan.
LAURA.	Una fló', un rosa...?
ARNAU.	Os prego que la guardeu.
(Laura pren la rosa y se la coloca al pit. Deu notarse lo cambi operat; á l' encogiment y timidés que fins ara ha tingut deu fer plassa una desenvoltura y elegancia naturals, sense gens de afectació ni molt menos de descaro.)	
LAURA.	En efecte.
	(Aixeca lo cap ab gracia.)

Quin cambi se m' ha operat;
regonech que mas ideas
se desarrollan molt fàcil...
qu' he rebut nova existencia...

(Caminant sens encongiment.)
Es singular, es estrany ..
trovo no so la mateixa...

(Un patxe arriba; no's mou de la porta.

ESCENA IV.

Mateixos, UN PATXE.

PATXE. Senyora; los guardias, paixes,
los escuders, las cambreras,
y 'l resto de vostre sequit;
acavan de compareixer
aquest moment á palacio.
Bé; no tardarán en rebrer
las mevas ordres.

(Saluda 'l patxey se'n va.)
Senyor,

á vos dech tal maravella.

ARNAU A vostre virtut. Intacta
com á fins avuy guardeula.
Las mes estimadas joyas,
son la bondat y puresa. (Se sent burgit.)
Ja retornau de la cassa,
lo burgit ho dona á entendrer.

(Obrint un quartó de la dreta.)
Retireus en aquest quartó
no convé que ara vos vejan;
jo mateix vindré á buscaus
quan siga hora de apareixer.

(L' acompaña ell al quartó, ajustant luego la porta, y á las horas
surt lo Baró, fregantse las mans de content.)

ESCENA V.

BARÓ.

Per si ja som á palacio
com si diguessim á casa;
jo hi entro com á cal sogre,
no, com á cal gendre !vaya!

(Veyent sortir á Rosa y Carme.)

ESCENA VI.

BARÓ, ROSA, CARME.

- BARÓ. D' hont sortiu? (Atmirat)
CARME. Te n' has anat....
BARÓ. Bueno; y què?
ROSA. Que t' buscavam!
BARÓ. Y perqué? mare de Deu....
A mí!
CARME. Sí.
BARÓ. No os feya falta.
Que n' teniu poch de senderi;
no sembleu al vostre pare!
Ni á sol, ni á sombra á lo princep
un moment heu de deixarne;
sempre, sempre al costat seu;
dona un pas, lo deu vosaltres...
¡Entreniuse ab pamplinas,
á veurer si s' os escapa
ROSA. Como se n' ha entrat al seu quarto.
BARÓ. Donchs bueno....
CARME. Si es á mudarse ..!
BARÓ. L' esperavau que sortís
y las dos á la vegada,
vos li penjavu al seu bras;
que n' dugués una per banda.
d' aquest modo, aixís s' arregla
Quin afany!
CARME. Una 's rebaixa!
BARÓ. Si; lo mateix qu' un regalo
estantvos aquí assentadas,
vos lo portarán tot mono
ficadet dintre una capsa.
Lo que sento es no ser dona,
ja veuriau si l' pescava.....
ROSA. Vuy las cosas de bon grat
CARME. Res per forsa no m' agrada
BARÓ. Si; mes perqué los malats menjin
es precís bonas paraulas.
Ab ell estant expressivas
no hi ha remey te de caurer;
de las dos l' una s' veu reyna
jo un sogre com una casa!
Per lográu qué s' necesita?
casi be res en substancia:
molt de mimo, molt d' agrado,
molt de foch en las miradas,
un sonris sempre á los llavis,

sospir á cada paraula,
y esclamá ab coquetería
ab Io ditet á la barba:

(Se li posa, se remena ab exegeració y parla estresent la veu, ab tota la poca gracia que s' pugui.)

Ay princep...! No puch mirarvos...!
Vos m' haveu robat la calma...!
Ay amor! ¿Perque no feyas,
que fos baró com nosaltres...?
¡Si sapiguessiu ay princep,
mon amor...!

(Portanse la ma á la boca, exegeradament y menegantse 'ls llabis.)

¡Ay... he dit massa...!

(Ab veu natural.)

D' aquest modo per l' istil;
la veu dolsa, vista baixa;
los ays que vagin barato;
y queda feta la gracia!
Aixó es pot sostenir be
perque es jóch de pocas taulas;
poch de temps s' hi te de perdre
ja qu' avuy mateix sens falta,
segons ja saveu de sobras,
te d' escollir y casarse.
Y á fe que las ocasions
las teniu que ni pintadas;
en lo dinar, al torneig,
despues en lo ball de máscaras....
També n' hi haurá?

ROSA.

Qui t' ha dit?

CARME.

Lo marques de Roca baixa,
lo mestre de ceremonias,
m' ha esplicat tot lo programa.

BARÓ.

(Disposantse á explicarlo.)

Primer de tot....

ROSA.

No segucixis.

CARME.

Tornem á lo ball de máscaras.

BARÓ.

Ja saveu qu' aquestas festas
tan comunas en Italia,
ara aquí s' han fet de moda;
per aixó l' jóve monarca
ja qu' en l' época 'ns trovem,
la te inclosa en lo programa.
Diu serà cosa de gust
majorment per Iluminarias;
tot al istil de Venecia;
fanalets per dintre ls' arbres,
flams, per vora del estany....
tans de llums y claror tanta,
que ab tot y sernc de nit,

lo sol no hi ferá cap falta.
Rosa. No ho savia. Jo tampoch.
Carme. Avuy. ? Sí. ? Dintre no gayre,
Rosa. Carme. Baró. despues del ball d' etiqueta.... (Se sent soroll)
Mes ja ve, á no equivocarme
(Se gira per veurho y despues diu a sas fillas lo que segueix, ab
comich interés.) Molt d' ull que s' tracta d' un rey;
bon semblant, cara de pasquas.... (Ab gravetat)
¡Veyam si sabreu portauvos
com fillas del vostie pare!

(Entra Macari ab accompanyament, va ab ell Arnau. Macari se
dirigeix desseguida á las dos germanas, á qui fa signos lo Baró
mentres ell s' inclina devant de Macari.)

ESCENA VII.

MACARI, ROSA, CARME, LO BARÓ, LO PRÍNCEP, ARNAU,
Acompanyament.

MACARI. Ja vaig vestit com pertoca;
de las festas, mudadet.
A pesar d' aná' ab vosaltres
(A las dos germanas.)
lo camí se 'm feya etern;
mes som á casa per últim;
ja hem vingut, gracias á Deu,
(A l' accompanyament ab tota desenvòltura.)
Ab franquesa, jo senyors
me moro de gana y set;
(Al Baró que está fentli cortesias.)
Y vos baró, que vos sembla;
qué no sou del meu parer?
BARÓ. Igual, igual, aixis penso...
En efecte aviva 'l fret,
d' una manera pasmosa...
y com vos... jo lo mateix...
MACARI. Sou tot un home.
(Molt sensill.) De sempre...
BARÓ. De mérit; jo ho regonech.
MACARI. Mireusel vos mestre Arnau,
ja os lo podeu mirar be.
Lo súbdit mes il-lustrat
dels meus dominis es ell.
Te una conversa distreta;
vamos un s' hi diverteix...!
al venir tot lo camí

- no m' ha callat un moment
ab las vinyas de fulano,
ab las d' aquest, las d' aquell;
te un pou de sabiduría
es erudit en extrem.
Aixís, per recompensal
valentme dels seus serveys
queda nombrat d' aquesta hora
gran majordom del seller;
A vostra bondat, no al mérit
tan brillant destino dech...
prometo servirlo digna.
ab energia... ab anhel...
BARÓ. Prou... vos agafant las cartas.
no s' us prenan ab molt temps
aneu á fervos coneixer
en virtut del nombrament.

(Se'n vá lo Baró seguit de guardias.)

ESCENA VIII.

Mateixos, menos lo BARÓ.

- (A Carmeta y Rosa.)
- MACARI.** Los negocis de mon regne
de vostre costat m' han tret;
ara llibre de cuidados
vinch á gosarne en lo cel.
Tothom fora.
- (Despejan tots menos lo Princep y Arnau.)
- PRINCEP.** (A Arnau) Veig dificil
que 'n surti...
- ARNAU.** Deixeulo fer.
- (Per Arnau y lo Princep.)
- MACARI.** Que no hi parlat ab ningú?
Depressa; fora corrents !
- (Se'n van lo princep y Arnau.)

ESCENA IX.

MACARI, CARME, ROSA.

- MACARI.** Així, ab cara de baqueta
s' ha de tractar lo servey.
CARME. Es inmensa vostre ditxa;
voltat d' un poble fidel

- qu' os estima... Qu' os adora ..
ROSA.
MACARI. (Ap.) Ja t' asseguro...
(Alt.) Ab excés.
CARME. D' una severa noblesa,
que s' inclina als vostres peus...
MACARI. (Ap.) Va per quant jo m' inclinava.
ROSA. Qu' os acata com á rey
CARME. Qu' os admira coneixentvos.
MACARI. (Ap.) Que 'm conegui; jo estich fresch!
ROSA. Tantas provas d' homenatxe
son merescudas per cert.
MACARI. Senyoras!... Tant de carinyo...
CARME. Tant d' amor!...
ROSA. Tant de bon zel ..
CARME. Ah!
MACARI. Tanta d' idolatria...
ROSA. Ah!
MACARI. Tanta fe!
ROSA. Tanta llev!...
MACARI. Ah! ... Oh... aquest foch granejat
voleu parar un moment?
CARME. Qu' es oportú.
ROSA. Qu' es amable.
MACARI. Tot lo qu' es vulgui seré;
pero parlant d' aquest modo
entendrengs dificil veig.
A tals pares uns tals fills
diu l' adagi y parla cert;
natural tenint tal mestre
y sent donas... ho comprehenc.
mes sentintne tants elògis
la modestia se 'n ressen.
CARME. Son l' eco de vostres subdits
las alabansas qu' os dem.
MACARI. Gracias, gracias; ho celebro.
CARME. Quina vivesa!
ROSA. Quin deix!
MACARI. (Molt grosser.) Basta de aquestas pamplinas;
vos faix franch de complimentos
de familia os considero...
CARME. Tant d' honor!
ROSA. Qué sencillés!
MACARI. Molta, molta; jo d' orgull
no n' hi tingut ni l' conech.
Está clar tothom manantme. (Ap.)
So campetxano, bò, fresch,
prendas totas las mes bonas
per ser un merit de seny. (Alt.)

A propósit ara penso
 qu' aquest vespre casam dech,
 y si son cols si son bledas...
 ni com sortirne comprehench.
 Tantas ne foren ditxosas.
 Oh, totas la que volgueu...
 Ay! (Sospitant comicament.)
 Esteu mal? (Ab viu interés.)
 (Igual.) Que teniu?
 Carme. Crido assistencia!...
 Rosa. Corrents!...
 Macari. No teniu de molestarvos,
 estich bó gracias á Deu.
 Carme. Jo m' hi cregut.
 Rosa. M' hi pensat...]
 Carme. M' ha dat un susto!
 Rosa. També!
 Macari. Sento molt siga la causa
 d' asustaus un suspir méu.
 Carme. Un suspir!...
 Rosa. Ah, suspiravau!
 Macari. (Suspirant mes fort.)
 Ay!... si... y torno... y tornaré.
 Miro á l' una, miro á l' altre
 y... ay!... mirant no 'm decidesch.
 Lo mateix que 'l senyor Páris
 un de rus, gabaitx ó grech
 qu' estant obligat lo mestre,
 d' una poma á fer present
 á la que fos mes hermosa
 de tres senyoras, de tres...
 no savia com sortirs'en
 d' apuro tan manifest,
 puig que si l' una era maca
 l' altre encare ho era mes.
 Al mirarvos jo... la poma
 ay la má! á qui dar no sé.
 Carme. Ben trovat!
 Rosa. Encantador!
 Macari. Si jo tingués un parell...
 de cors com ulls, mans aurellas;
 prompte aixó quedava llest.
 (Ap.) Ell se te de decidir.
 (Ap.) S' ha esplicat; ara veurem.
 Macari. M' encanta vostra modestia (A Rosa.)
 (A Carme.) Aquesta cara de cel
 (A Rosa.) Me subjuga vostra gracia.
 (A Carme.) Aquests ulls me deixan vert.
 (A Rosa.) Las pestanyas...
 (A Carme.) Aquest cutis...

- (A Rosa.) Boca...
(A Carme.) Llavis...
(A Rosa.) Ulls...
(A Carme.) Cabells...
(A Rosa.) M' arrebatan.
(A Carme.) Me fan perdrer.
(A Rosa.) La calma.
(A Carme.) L' enteniment.
CARME. So jó! (Ap. ab goig.)
MACARI. L' assumpto...
ROSA. (Ap. ab alegría.) So jo!
MACARI. Es dificil per demés...
Mas esplicacions senyoras
son ben complertas per cert,
he procurat ferme entendrer
y haverho lograt, m' ho crech.
CARME. Heu sigut lo mes esplicit!
ROSA. Y lo callat se compren!
MACARI. D' altre part la quina queda
la que no 'm será muller,
vuy també ferla felis,
m' hi obliga lo parentesch;
y ho será perque la caso
ab un bon noy, l' escuder;
m' estima, li tinch respecte...
(Tornant en detrás de lo que deya.)
vuy dir que li porto lley.
Mes á lo vostre costat
oblido los meus debers,
se m' espera pel festí,
tinch d' anar á lo torneig;
en ell faré publicar
que no hi ha en tot l' univers
ni en cap altre part del mon
com aquestos, dos pamets.
¡Ay pobre de lo guerrero
que tinga l' atreviment
de sostener lo contrari;
quina tunda, ja está fresch!
la ganancia no li arrendo
'm mi las tendrá d' haver...
(Repensantse; qu' es noti.)
'M mi no; qu' els reys no 's batan!
ab un' altre... es lo mateix!
Donaré perque 'l combatin
sobre 'l camp amples poders.
No m' agrada que m' esperin
encare que siga rey
Me 'n vaig al festí; á la taula
figuraré jo mateix;
despres de ser acavat

cap á la justa, en la que
hi figurarán per mí
los mes nobles cavallers;
y per últim á n' el ball
hont figurarém tots tres.

(Saluda y se 'n vá; quedan las dos germanas solas, recelosas una de l' altre fins que venuine que cada una d' ellas pensa lo mateix.)

ESCENA X.

ROSA y CARMÉ.

- CARME. Es un princep qu' enamora!
ROSA. Distingit...
CARMÉ. Prudent...
ROSA. Complert...
CARMÉ. (Ab intenció y mirantse á sa germana)
La elecció era difícil.
(També ab intenció.)
ROSA. No tant!
CARMÉ. Vaya
ROSA. (Molt marcat.) Ho regonech,
mereixes la preferència.
CARMÉ. Germana!...
ROSA. Sí; prou se veu
ets mes bonica que jo.
CARMÉ. Rosa...
ROSA. Tens mes gracia; tens ..
CARMÉ. No segueixis!
ROSA. Pro es precís,
conformarse.
CARMÉ. Sí, ben cert.
ROSA. Sent dos...
CARMÉ. Natural!...
ROSA. Queda una...
CARMÉ. Després de tot, t' escuder...
ROSA. Es lo que t' anava á dir ..
CARMÉ. No me l' hi mirat gents lleitx
ROSA. No... no... al contrari.
CARMÉ. Celebro,
no t' desagradi!
ROSA. No, gens.
CARMÉ. Per mes distancia que hi hagi
entre nosaltres; mateix
qu' antes...
ROSA. Igual, per supuesto.
CARMÉ. Fora orgull.
ROSA. Fora altives.

CARME. Sempre 'm serás estimada.
ROSA. Com ara nos estimem.
CARME. No mes cega la grandesa
al populatxo...
ROSA. Als pobrets...
CARME. No obstant en publich, per miras...
ROSA. En publich es diferent.
CARME. T' hi poso una condició!
ROSA. Aceptada ja la tens.
CARME. Qu'a solas en lo tracte intim...
ROSA. Quant ningú estiga present...
CARME. Vuy que me parlis...
ROSA. Com ara
CARME. Com si reyna no 't sigués. (Gran sorpresa.)
ROSA. Qu' has dit? tu reyna...
CARME. Si; 'l princep
m' ha parlat; nos entenem.
ROSA. Te 'n burlas; á mi m' ha dit...
CARME. No es possible!
ROSA. Si!
CARME. No es cert!
ROSA. Tu la reyna.
CARME. Si
ROSA. Tú?
CARME. Jo!
ROSA. Tú?
CARME. Jo 'm casaré ab lo rey!
ROSA. No sigas tan bleda Carme;
la teva reyna seré!
CARME. Tú la reyna?
ROSA. Si!
CARME. Tú?
ROSA. Jo!
CARME. No es per tú 'l rey!
ROSA. Per tú no es!
CARME. Si que dorms fort.
ROSA. No 't despertas?
CARME. No t'ho creguis.
ROSA. Donchs m' ho crech.
CARME. Es la reyna; feuli pas...! (Ab mosa.)
ROSA. Fugiu la dona del rey! (Igual.)
CARME. Es tan maca...
ROSA. Es tan bonica!
CARME. Tonta!
ROSA. Necia!
CARME. Tú!
ROSA. Poch seny!
(Avansa á grans crits aquesta escena; entra lo príncep posantse
al mitx de las dos germanas á las que trova furiosas, ell se di-
rijeix á Carme.)

ESCENA XI.

Mateixos, LO PRINCEP.

PRINCEP. Si m'atreveixo, senyoras,
á venir á causaus destorp,
vostra indulgencia reclamo,
demano vostre perdó.
Lo princep m'ha fet saver
que ne tindria la sort
de veurem unit per sempre...
Com?

CARME. Ab una de las dos...

PRINCEP. Y vos dirijiu á mi? (Escandalisantse.)
CARME. aquest home deu ser boix!
No haveu vist la diferencia...
no us feu càrrec de qui sou?
Deurá serne ma germana,
qu'os escolti ella, si vol. (Anantsen.)
Tot veyentho no m'ho crech;
tanta audacia me confon.

(Se'n va indignada, plantant al Princep ab molt despreci.)

ESCENA XII.

PRINCEP, ROSA.

PRINCEP. La fortuna m'es propicia;
aixis, senyora, sou vos?
ROSA. Teniu molt d'atreviment!
PRINCEP. Mon deber cumpleixo sols
Ab una de las germanas,
una filla del Baró,
lo princep mana que 'm casi,
Una germana...? aixó es tot?
ROSA. prompte s'arregla l'assumpto.
N'hem deixat vora del foch
una qu'n tenim petita,
xamosa, guapa; es un sol;
d'aquesta deveu parlar
potser que fassi per vos...
PRINCEP. Potser...?
ROSA. Natural ho trovo,
d'idéntica classe sou.
Decidiuse y jo us prometo

(Ab mofa.)

que vos hi feré de bo.
Mes atrevirse á tenir
ab mi semblants pretensions...?
es precis no havey judici, (Anantsen.)
quina insolencia... quin cop!
(Se 'n va com sa germana.)

ESCENA XIII.

LO PRINCEP.

No existeix princep
tractat pitxor,
ni ab tant despreci
com jo fa poch;
mes no pel princep
era l' afront,
escuder n' era...
ja està dit tot!
Las dos germanas
que d' orgull sols
son pit alenta
ab neguit foll,
engunia els dona
veurem aprop;
y en tantas altres
qu' aquests salons
ara los poblan
plenas de goig,
una no 'n trovo,
ni una tan sols,
que á mi m' escolti
sis quera un mot,
que no m' aparti
del seu entorn.
Totas aspiran
al esplendor
de la corona
que 'ls tenta molt;
cap d' ellas cerca
ni planta mou,
per cautivarne
per habé' ab goig,
lo cor de l' home,,
lo seu espós,
¡Oh sexo debil
enganyador
tu ma ventura
tiras al fons!

¶ Tindré que ferne
per negre sort
acás renuncia
del somni foll...
trovar qui 'm vulga
per mi tan sols...?
Si es que passeja
per' questos llochs
nena bonica
que al esplendor
del trono regi
no aspiri ab goig,
que á mi m' estimí
per mi tan sols;
qu' aquí 's presenti
la vuy apropi,
ma veu la crida,
l' espera l' cor.

(Surt Laura, lo Princep no se 'n adona.)

ESGENA XIV

LO PRINCEP, LAURA

LAURA. ¡Que grata sorpresa;
es ell, l'escuder...!
Comou sa tristesa;
l'emprench... cavaller!

PRINCEP. Qui 'm crida? en mal hora.. (Girantse y veyenla)
Es ella...! Sou vos...
la noble senyora,
que te 'l rostre hermóis,
qu'ahi la vaig veurer
á missa, á passeig?
digueu qu' ho puch creurer,
qu' es cert lo que veig.

LAURA. Potser sí...

PRINCEP. Ventura...!

LAURA. També pot ser no...
que 'l llavi murmura
pot ser no era jo.
Tal volta es tot obra .
d' un somni plascent,
y en mi se recobra
l'imatje veyent.

PRINCEP. Que 'm resta en la vida,
si aixó no es vritat?
si es somni, mentida,

- LAURA. so molt desditxat!
Conteume qu' os passa,
sembleu afilit.
- PRINCEP. Lo cor me traspassa
la pena y neguit.
LAURA. Si vos incomodo....
(Fent ademan d' anarsen, lo Princep la deté.)
- PRINCEP. Seria en mon dany;
que vos en cert modo
vritat ó be engany
un ángel vos guía
calmantme l' áñhel,
com jo pretenia
fa poch de lo cel.
- LAURA. Qué pena vcs dona,
os veig de bondat,
quant mal á persona
en vida heu causat?
- PRINCEP. Ma sort se mal-logri
si hi fet res danyós,
¿creyeu qu' axi 's logri
lo serne ditxós?
- LAURA. ¡Oh no, n' estich certa,
per mi ho tinch après....
desditxa complerta
m' esclafa ab son pés.
Mes sé unas paraulas
qu' ofegan lo dol...,
Senyora contaulas
si donan consol.
- LAURA. La desgracia ruda
qui fassi estroncá',
del cel bona ajuda
no li mancará.
- PRINCEP. (Ap.) Son mots qu' avassallan
divinos accents....
S' avivan, batallan
los meus sentiments.
- LAURA. Qu' es lo qu' os apena?
l' oblit ne ploreu
de qui os encadena;
de qui vos voleu?
- PRINCEP. Fins á n' aquest dia
jo no hi estimat.
- LAURA. (Ap.) Me dona alegría,
lo cor com me bat!
- PRINCEP. (Ap.) De mi s' apodera
encant misterios
- LAURA. Ningú no n' espera
la ditxa de vós...?

- PRINCEP. Qui ab mi pot fixarse....
qui á mi m' pot voler?
qui pot 'namorarse
¿d' un pobre escuder?
- LAURA. No falta, cercáula
Be massa qu' he dit. (Ap.)
- PRINCEP. (Ap.) Tan dolsa paraula
may 'víà sentit.
Mes vos mi senyora....
si dirmho voleu ..?
- LAURA. Que siga en bon' hora;
lo qu' es, pregunteu.
- PRINCEP. Saverne voldria
lo nom que teniu,
- LAURA. De re' os serviria,
m' han tret un motiu.
- PRINCEP. Será dictat noble?
- LAURA. Al menos m' escau
- PRINCEP. Quin es vostre poble?
- LAURA. Un rónech palau.
- PRINCEP. Seureu en rich trono,
es vist, manifest?
- LAURA. No 's pot, jo ho abono,
trovál mes modest.
- PRINCEP. Doneuse á coneixe.
- LAURA. No darmhi jo vuy.
- PRINCEP. A la festa aqueixa
venint vos avuy,
com ser ignorada
vencent las rivals?
- LAURA. ¿No so aqui portada
de miras tan als
- PRINCEP. No os guia l' espera
d' unius ab lo rey...?
- LAURA. Mon cor no n' altera
l' orgull ab sa lley.
- PRINCEP. En di 'l meu s' afanya,
que 'l princep os vol.
- LAURA. Lo vostre os enganya,
no es ell mon consol.
- PRINCEP. (Ap.) La miro, etxissera.
- LAURA. (Ap.) Amable lo veig.
(Se sentan clarins donant la senyal del torneig.)
- PRINCEP. Tocada primera;
senyal del torneig.
Combatre ab fermesa
van ara á n' aquí.
Per gracia y bellesa
teniu paladí.. ?
- LAURA. Ni sombra ni mostra

PRINCEP.	ja may n' he tingut.
Vuy serne lo vostre:
ben ferm, resolut,
proclamo ab ventura
probantho en camp clos,
que cap hermosura
se trova com vos.
LAURA.	Per mi daus molestia
tenint regositx....
PRINCEP.	Tan rara modestia
aumenta 'l desitx
Alseus. (Agenollantse.)
LAURA.	Permeteume
qu' ho siga primer.
PRINCEP.	Alseus y sigueune
lo meu cavaller,
LAURA:	Doneume divisa
per dur sobre 'l cor.
PRINCEP.	Constancia
LAURA.	M' etxisa.
PRINCEP.	Seré vencedor.
LAURA.	Estich neguitosa;
si aixó os causa mal....
PRINCEP.	Devant qui se 'm posa...!
(Altre senyal con la primera.)
LAURA.	segona senyal.
De serhi tinch ansía;
por prompte vení
PRINCEP.	Constancia
LAURA.	Constancia
PRINCEP.	Será...?
LAURA.	Al cor. (Se en vá.)
PRINCEP.	Aquí (Posantse la ma al cor.)

ESGENA XV.

LAURA.

En revolta confusió
al anarsen m' ha deixat;
ni recordo l' qu' ha parlat,
ni menos lo qu' he dit jo....
No arrivo á donarme compte
de lo que per mi ne passa;
pena, goig, tot se m' enllassa...
(Veyent á Arnau.)

Ah, sou vos? veniune prompte....

(Arnau desde que se 'n va 'l Princep, ha sortit baixant poch á poch al prosceni.)

ESCENA XVII.

LAURA, ARNAU.

- ARNAU. Que teniu?
- LAURA. Jo os ho demano
Que tinch? si; vos m' ho direu;
jo, trista, com sentireu
per entendrhol en va m' afano
M' ha pres una agitació,
sento una melancolía,
febra, goig, pena, alegria
Vos estavau sola...?
- ARNAU. Nò
- LAURA. Qui donchs...?
- ARNAU. Lo jove escude'
LAURA. qu' anavaus aquest matí.
ARNAU. Haveu parlats los dos?
- LAURA. Sí
- ARNAU. Calcom de secret?
- LAURA. No á fè.
- ARNAU. Donchs aixls..?
- LAURA. De tantas cosas...:
- ARNAU. Qu' os sembla?
- LAURA. No goso dirho.
- ARNAU. Comprehend...?
- LAURA. M' afanyo deliro....
- ARNAU. Es estrany tenint la rosa...!
LAURA. No temis, m' heu dit senyor,
ab ella calma tindrás
y no la tinch.
- ARNAU. Oh, veurás.
- LAURA. No pot res contra l' amor.
ARNAU. L' amor ..! ah, es l' amor...?
- LAURA. Si filla,
- ARNAU. ell es qui l' afany te dona;
consolat; sigas ben bona,
humil. modesta, sencilla,
y qui sap...! (Mirant cap á dintre.)
- LAURA. Ve lo teu pare.
- ARNAU. No 'm podrá coneixe' á mif?
Lluny es de creuret aquí,
y lo talisman t' ampara.
- (Entra lo Baró seguit de Rosa y Cárme.)

ESCENA XVII.

Mateixos, LO BARÓ, CARMÉ, ROSA.

BARÓ. Ja poden aná al dimoni; (Sortint.)
quina feyna que tindria ..
me creya que aixó era cosa
de res, de poca música;
de no mes guardar las claus,
de mirar lo quin mes fibla...
y 'm trovo qu' haig d' apuntarne
totas las botas al llibre,
y... no, no; quant vegi al rey
li dich que no vuy escriurer,
que 'm nombri alguna altre cosa. . .
mes m' estimo ser ministre.

CARMÉ. Ah? (Veyent á Laura.)
Deu ser la qu' ha vingut (A sa germana.)

ab tan brillant comitiva?
Ha vingut per disputarnos
la corona.

CARMÉ. L' atrevida!

ROSA. No li faltan pretensions.

CARMÉ. Veurer sa cara voldria.

ROSA. La destesto...

CARMÉ. L' aborreixo.

(Lo Baró s' ha posat detrás de la Rosa y Carme desde que parlan.)

BARÓ. No vos dongui mala espina;
coneix de sobras lo mon,
jo seré sogre del princep.
Mes ab tot, aquesta dona,
no convé qu' aquí s' estiga;
ja veureu parlantli serio
que depressa que desfila.

(Anant cap á Laura resolt. Aquesta que no s' ha mogut del costat d' Arnau ab qui parlava baix; s' acosta parlant ab dolsura al Baró qu' es desconcerta.)

Senyora...

LAURA. Coneixereu
estas damas?

BARÓ. Son mas fillas.

LAURA. Son hermosas.

CARMÉ. (Apart.) Qu' es hipòcrita.

BARÓ. Es que 'n venen de familia;
(Dantse importancia.)
mirantme á mi, qualsevol,
á ne l' acte ho endevina.

- LAURA. Revelan candor, dulsura,
y una gracia distingida.
- BARÓ. Com la meva, com la meva..
(Contonejantse y donant alguns passos.)
y d' anys ne tinch una pila
- CARME. Gracias.
No la puch sofrir. (Apart.)
- ROSA. Oh! tanta bondad...
M' indigna. (Apart.)
- LAURA. Si 'm permeteu, de bon cor
un abràs vos donaria
- ARNAU. Lo seu cor no 's desmenteix. (Apart.)
- BARÓ. Està clar, las veu tan finas!
- CARME. Es una honra..
- ROSA. Com pagarvos.
(S' abrassan; á Laura veyentli la satisfacció qu' esperimenta;
las altres dos disimulant son despit.)
- CARME. Si pogués l' ofegaria.
- ROSA. M' abrassa 'l despit. (Apart.)
- LAURA. Oh gracias; (Apart.)
Deu meu per aquesta ditxa!
Molt d' honor las dispenseu.
- BARÓ. Desitjo serlas amiga.
- LAURA. Com senyora haventnos vist
ara...
- ROSA. Sí; á primera vista...
- LAURA. Jo vos conech de molt temps,
Se parla tant de mas fillas....
- BARÓ. Nos coneixeu...?
- ROSA. Vos?
- LAURA. Si molt...
Mes deixemho; res implica.
Pera donarme una prova
de que 'm teniu en estima,
aqueixa mostra accepteu,
perque selli en aquest dia
l' afecte que vos professo,
durader tan com una vida.
- (Se treu del cap una diadema de diamants y del coll un collaret de perlas y las dona á sus germanas.)
- CARME. Perlas!
- ROSA. Diamants!
- CARME. Vos priveu
per nosaltres...?
- BARÓ. Cosa rica! (Mirantse las joyas.)
- LAURA. Ab un plaher infinit.
- CARME. Tornem'ashi .. Nos humilla. (A su germana.)
- BARÓ. Déixat de punts ni ximplessas,
(Que ho ha sentit, baix á las dos.)
lo qu' humilla es no tenirne.
- ARNAU. Es un àngell! (Apart.)

- LAURA. No teniu
además, cap altre filla?
BARÓ. Sols ne tinch aquestas dos.
ARNAU. Baró, oblideu la petita.
BARÓ. La Ventafochs?
ARNAU. Sí.
BARÓ. Una fillastra;
(A Laura ab despreci.)
no 's pot dir de la familia.
LAURA. Una fillastra, pobreta...!
per ço sols me simpatisa;
aquest títol á mos ulls
interessant me la pinta.
Li dareu aquest brillant
en nom... de una seva amiga.
CARMÉ. Qué 'n fará ?
ROSA. La coneguessiu!
CARMÉ. No vesteix...!
ROSA. Ni sab vestirne!
LAURA. Que 'l guardi com á recort.
BAKÓ. Just. com un recort. Si fillas... (Baix á ellas.)
Vos el quedeu per vosaltres. (Anant cap Arnau.)
Ni may no sabrán de viurer!
Per los presens que 'ns ha fet,
es de noblesa, y molt rica.
Ditxós qui 'n siga lo pare!
Son pare la desprecia.
Sino que vos m' ho diheu
no ho creya; sembla impossible.
Y es cert.
BARÓ. No 'm neguereu doncas,
qu' el qu' es pare de tal filla
y l' aborreix, deu tenir
unas entranyas de tigre.
ARNAU. Las hi té.
BARÓ. Deurá ser un brétol,
un sensa seny.
ARNAU. Just, un ximple!
(Laura ha enrahonat mentres conversan lo Baró y Arnau, ab sas
germanas. Ara se sent tocar una marxa y rumors que es van
acostant.)
LAURA. Sentiu?
ARNAU. Tornan del torneig;
ara lo ball desseguida.
BARÓ. Alerta noyas! (A sas fillas.)
CARMÉ. Já...
ROSA. Já!
LAURA. Tremolo. (A Arnau.)
ARNAU. No 't deixo filla.
(Los mateixos. Macari ab manto y demés, seguit de la comitiva,
banda, heralds, trompeters, homes d'armas, nobles, damas; pat-

xes, escuders y guardias, Macari va á assentarse al trono, lo Baró y sas fillas se l'hi acostan, Laura en primer terme, com apartada de tothom, al seu costat té Arnau, los caballers y las damas se agrupan als costats del estrado.)

ESCENA XVIII.

Mateixos, MACARI, accompanyament, músichs damas, guardias, patges y cos de ball.

MACARI. (Per ell mentres se dirigeix al trono.)
Ja semblo un rey de devó;
quina vida si durava. (S'assenta.)
Si 'ls músichs ja están á punt,
que se comensi la dansa.

(Los músichs ocupan lo seu siti en un tablado, aixecat á l' altre banda del trono y comensa lo ball, que serà lo minuet, sarabanda ó altre per l'estil.

BALL.

(Al acavarse 'l ball surt lo Príncep, á qui segueixen dos guerrers desarmats; las sevas espasas las porta lo Príncep.)

ESCENA XIX.

Mateixos, PRÍNCEP, Guerrers.

PRÍNCEP. Ara senyor...

MACARI. Es vritat;
alló de rendir las armas.
Fesho donchs, tot divorceix.
y millor l'estona 's passa.

(Fent compareixer los dos cavallers vensuts al devant de Laura, y depositant al peus d'ella las sevas espasas.)

PRÍNCEP. Vos lo bras m' haveu guiat,
he vensut en vos pensantne;
los trofeus de la victoria,
es son lloch las vostres plantas.

LAURA. No heu de temer caballers;
vostre pit recobri calma;
jo vos horro la desditxa
retoñantvos las espasas.

PRÍNCEP. Aquest fet vos ernalteix
y ho proclamo jo en veus altas;
sou la mes bella de totas;
la que té virtuts mes santas!

CARME. Qu' es insolent l'escuder! (Baix á sa germana.)
ROSA. Quin despreci per nosaltres!
(També á sa germana.)

MACARI. Ell que digui lo que vulgui;
per mí...

(A Carmeta rapit perque Rosa no s' en adoni.)
Sou...

(A Rosa rapit perque Carme no ho noti.)
Sou...

(A las dos.) La mes maca!

BARÓ. Quin dupte te; si senyor;
es un valent papanatas
qui sostinga lo contrari!...
Perque heu tingut la desgracia
de véncens los cavallers,
te d' aventatjaus un' altre?
Per ventura ha sofert cambi
gens ni mica vostre cara?

(Arnau ha parlat baix á Macari mentres lo Baró s'exclama ab ell.)

MACARI. Vos mereixeiu la corona;
ne sou digne ilustre dama.

LAURA. (Ap.) Deu meu!

(Alt.) Senyor no pretench...
no he vingut per alcansarla.

PRÍNCEP. (Ap.) Que sento.

MACARI. Semblant despreci

LAURA. Qu' ateneu á mas paraulas,
vos demano.

ARNAU. (Intercedint.) Fora en lley.
Si te motius escoltarla.

LAURA. Sí; sí.

MACARI. Parleu.

PRÍNCEP. (Ap.) Qué dirá?

LAURA. Qué senyor? (A Arnaru preguntantli qu' ha de fer.)

ARNAU (Baix á Laura.) Tens de parlarne.

LAURA. No ho preneu per cap ofensa (A Arnau.)
Surtan d' aquí mas paraulas (Pel Cor.)

'hont se guardan desde 'l dia,
que me las digué la mare,
en ma edat la mes ditxosa,
en los albors de la infancia.

¿Perqué serveix la riquesa,
los honors, joyas, ni galas,
si alcansar es impossible
la pau de lo cor trovarne?...

Estimar poguersho dir,
endevina' una mirada,
es la ventura mes gran;
res fa 'l lloch, ni que per tapa
tinga lo doser d' un trono,
ó 'l sostre d' una cabanya:
id' aquest mon haver la ditxa
sens amor, no hi ha esperansa!

Un dia gentil pastora
á palacio fou portada,
pera casarse ab lo rey
qu' enamorat d' ella estava!
Plorosa ni cas ne feya
dels honors ni de las galas;
s' entristí, se veya sola
y la voltavan mil patxes;
sota lo doser del trono
fonias per la cabanya,
jsens' amor, d' haver la ditxa
perdé tota l' esperansa:
Lo rey veyent sa tristesia
no volgué fer sa desgracia;
aI ser lliurer la pastora
al seu poble corrents marxa.
Se tornan rosas tot d' una
los dos lliris de sas galtas;
sola está ab son aymador
y tristesia no l' ampara;
no anyora 'l doser del trono,
te 'l sostre de sa cabanya;
jab amor, d' haver la ditxa
cobra tota l' esperansa!

MACARI. Ja comprehench lo qu' haveu dit;
mes no faig cas de paraulas;
vuy qu' accepteu la corona:
es lo rey qui vos ho mana.

LAURA. Lo rey...

PRÍNCEP. Sí; 'l rey vos la...

ARNAU.

Princep.

(Apart volentli dir que no 's descubreixi.)

MACARI. Sereu reyna!

LAURA. Ja may!..

(Llensant la rosa y fugint).

MACARI.

¡Guardias

que no surti de palacio!

PRÍNCEP. Aquí prometro portarla.

(Fuig corrents, los guardias ja han sortit avants, reina la mes
gran confusió, Macari baixa del trono, los cavallers lo voltan,
lo Baró es ab Rosa y Carme, Arnau no s' ha mogut.)

ESCENA XX.

ARNAU, MACARI, BARÓ, CARME, ROSA, cavallers, damas.

ARNAU. No l' ofusca la opulencia (Ap. per Laura.)

BARÓ. Es lo qu' es diu tení' audacia.

MACARI. Mes no quedari sens castich...

Com vos esteu tots en calma;
quant lo rey se neguiteixa?
corrents tothom á buscarla!
Jo 'l rey, aniré devant.
No m' esposo y cobro fama
anem.. !

(Ap.)

ARNAU. (Baix.) Quédat...

(Tots los senyors ja están disposats per seguirlo, ell al sentir lo que li diu l' Arnau, dona una volta en rodó y tothom se para y diu cridant fort.)

Alto, 'm quedo!

Ni serveixo per comparsa

(Ap.)

BARÓ. Ben pensat, un rey no corra.

MACARI. Vos Arnau. que hi teniu trassa

(A Arnau, veyentseli la indecisió respecte á lo que te que fer.)
diguéume si d' aquest modo
es com deu obra' un monarca?

ARNAU. Aixís es, no us molesteu;
no te la cosa importancia.
Lo persegui' á la senyora
qu' os ha fet semblant ultratxe
deixeuh per l' escuder
además hi son los guardias.

(Entra un capitá de guardias seguit de quatre alabarders y portant una xinel-la.)

ESCENA XXI.

Mateixos, CAPITÁ, Alabarders.

CAPITÁ. Senyor!

MACARI. Qué?

CAPITÁ. Aquesta xinel-la

fugint ha perdut la dama.

MACARI. Ja s' pot dir que la tenim;
no podrá correr descalsia.

Ara..

(Mirant á Arnau perque digui lo que s' ha de fer.

ARNAU. Segueixi la festa

en tot conforme al programa.

BABÓ. Està clá.'

MACARI. Al jardí senyors,

nos espera 'l ball de máscara!

(Comensa á desfilar l' accompanyament, lo Baró mentres Macari va agafar las mans de las sevàs fillas las hi diu baix.)

BARÓ. Apa, noyas, no l' deixeu,
molta perfidia y constancial

(Tots han anat sortint y lo Baró queda l' últim dihent al anarsen.)

Me disfressaré de dona;

bona treta, ben pensada...

que s' escapa de las fillas...?

no s' escapará del pare!

(Deseguida d' anorsen s' efectúa la mutació.)

QUADRO SISÉ.

FESTAS RÉGIAS.

Magnificichs jardins brillantment illuminats á la veneciana. D' arbre á arbre y entre lo brancatxe infinitat de fanalets de color. Un estany al últim ab grans flanibers al seu voltant. Varias llanxetas plenes de máscaras que portan atxes encesas, l' atrevessan.

ESCENA ULTIMA.

Al verificarse la mutació una munió de disfressas passeja per l' escenari, altres travessan l' estany dins de barquetas y s' comensa desseguida un animadissim ball.

FI DEL ACTE SEGON.

ACTE TERCER.

QUADRO SETÉ.

LO PADRASTRE DE LAURA.

Lo seller de palacio. Botas á dreta y esquerra, colocadas com es de costum. Al mitx una porció de dretas.

ESCENA PRIMERA.

LO BARÓ, ALEIX, criats.

BARÓ. (Los criats acavan de posar las botas dretas al mitx.)
Aixis posadas en rengla,
jo ho faig tot militarment;
ara 'ls pasaré revista
escrupulosa per cert. (Als criats.)
S' ha acavat la vostre feyna,
ja esteu llestos; vaja aneu...!

(Veyent que se 'n van sense saludar, los detura.)
Com s'enten? no soch ningú...?
Reverencia... com estem...!
Que siga lo derré' avís,
d' altre modo os clavo al cep.
(Los criats saludan y se 'n van.)

ESCENA II.

BARÓ, ALEIX.

BARÓ. Si no eridas, no 't respectan,
se te 'n burlan, ja estás fresch ..!

No aguento que ningú 'm falti,
ma noblesa m' ho exigeix...
Del pobre ataconador
fins la persona del rey,
vuy qu' es quedin quant jo passi
ab lo cap ben descubert,
vuy qu' es treguin la corona,
la barretina ó barret.
També per tú deus entendrer,
l' avis que donava á n' ells.

ALEIX. Quin home... (Apart.)
(Alt.) Si, mi senyor. (Descubrintse.)

BARÓ. T' has de fer càrrech Aleix
que 'ls plebeus no sou ningú,
qu' un noble ne ve á sé un Deu
y que seu posats al mon
per servirnos, per res mes.
Ara anem á la revista;
lo guix que t' hi dit al tens?

ALEIX. Sí, mi senyor.

BARÓ. Bueno, bueno,
m' agradas per diligent.
Sense tú jo no acceptava
lo destino, no per cert.
Calcula quina deshonra,
si tot un jo trevallés!
Jo tinch de cobrar la paga
menjá, 'anarmen á passeig...

ALEIX. Y la feyna ferla jo.
BARÓ. Tu, just; ó un altre; un plebeu...
Al presentar la renuncia
veyent los motius, lo rey
per no privarse de mí,
t' ha nombrat ajudant meu.

ALEIX. Es dir que so..? Secretari (Senyalantse.)
BARÓ. del majordom del seller.

(Veyent que Aleix se queda serio sense dir res.)
Ara si tinguessis modos,
'gueras dit, molt senyor meu.

ALEIX. Per servirlo; si senyor. (Fent mil cortesías.)
BARÓ. No t' escarrassis Aleix;
quant fou mort lo combregaren
per falta de sagraments. (Anant cap á las botas.)
Mira, tú anirás fent números
com te digui.

ALEIX. Sí, comprehench.
BARÓ. Agafa 'l guix; á la testa
y ben grossos; comensem.

ALEIX. O 'ls ulls me fan pampellugas,

O 's molhuen...!

(Esverat veyent que 's mou una de las botas, moviment que 's secundat per totes las altres; las qu' están en fila.)

BARÓ.

Cóm?

ALEIX.

(Apartantlo de las botas.) Aparteus!

Ara aquesta. .

(Se mou la segona.)

Ara es aquella! (Se mou la tercera.)

Un altre!

(Un' altre.)

Totas.

(Totas.)

Ximplet!

BARÓ.

Dibuen que 'l mon dona voltas,

dons ara 'n dona 'l seller.

Assistencia... no m' hi quedo.

lo primé es guardar la pell!

(Fuig corrents: totes la botas se han posat en moviment y fins ballan una contradansa.)

ESCENA III.

LO BARÓ, BACANTS despues.

Aqui!.. tú!.. qui sap 'hont para!

Vaya una ajuda de ferm...

y ves quina poca selta

qu' es mohuen...

(Adonantsen, perqnelas botas han baixat fins allá ahont se trova.)

Qué miro? es cert!..

(A las botas qu' ara es quant ballan.)

Pocas bromas; so baró!

Qui me la fá ja está fresch!

Com que l' aixarop de pámpol

dona alegría... 's comprehen.

Deixeus de guardarla sempre:

se 'ls hi deu pujá al cervell,

y 'l mateix que las personas

perdan gravetat y seny...!

Qué tindrá de durar gayre? (Despues d' un rato.)

ja 'm comensa á entrar mareig!

*(Donantsen un cop al front com lo qui atina en alguna cosa.)

Ah! es que potser me saludan

al entrar al desempeny

del destino... Endevinat!

(Saludant.)

Gracias, gracias, súbdits meus.

Pero es un saludo tonto

que de gracia no 'n te gens;

mes valdria que en lloch vostre (A las botas.)

á ballar aquí vingués,

una turba de bacants.

(S'obran las tapas de las botas que hi ha als dos costats y de cada una d' ellas, ne surt una bacant.)

Si me 'n passava algun altre
d' estranyesa per l' istil
me 'n torno á cavar la terra,
á palacio no m' hi estich.

(Surt lo Baró esvarat, mirant endetrás com si 'l seguissin.)

ESCENA V.

BARÓ, ALEIX.

BARÓ.	Qué 'm segueixen!	(Topa ab Aleix.)
ALEIX.	Ep; soch jo.	
BARÓ.	Tú! qui?	
ALEIX.	L' Aleix!	
BARÓ.	Me revinch.	(Esbufegant.)
ALEIX.	No direu tot sent noblesa que no us atrapi fugint.	
BARÓ.	Calla home, si la que passa...	
ALEIX.	No passa res.	(Mirant.)
BARÓ.	Allá dins.	
ALEIX.	Qué tal? ves si me l' hi vista!	
BARÓ.	Tan devó t' hagués seguit.	
ALEIX.	Jo podré no ser baró, mes no m' agafan dormint.	
BARÓ.	A n' aquí tens una prova de que 'l mon no vá á dret fil. Si jo 'l hagués de torná' á fer tot ho posava al seu mitx: lo talent pels que som nobles, pels del poble los fatichs.	
ALEIX.	Be, qu' es quedí d' aquest modo.	
BARÓ.	Pero es mal fet, jo ho sostinch.	
ALEIX.	Y perqué heu vingut corrents?	
BARÓ.	Figurat si hi ha motius: te n' has anat, jo t' cridava....	
ALEIX.	Be prou que vos he sentit...!	
BARÓ.	A confessau t' atraveixes?	
ALEIX.	Com qu' es vritat, per ço ho dich.	
BARÓ.	Despues ja passarem comptes.	
ALEIX.	Com s' enten..? so un infelís, pero en ma vida una malla l' he deguda.	(Mirántsel de dalt á baix.)
BARÓ.	Ves, qui t' diu...! no t' he parlat de moneda.	
ALEIX.	Donchs lo passar comptes....?	
BARÓ.	Sí,	
ALEIX.	del respecte qu' á mí m' deus.	
	Ah! jo m' pensava.	

BARÓ.

Aturdit!

jo de diners ocuparme...
may m' han donat cap fatich.
Per la gent de lo meu rango
lo diner es metall vil.

ALEIX.

Está clar; no n' feu cas.

BARÓ.

Gens.

ALEIX.

Tenir d' embrutarse 'ls dits
per contarlos...

BARÓ.

Deu me n' guarl!

ALEIX.

Fer pilas de vinticinhs...

BARÓ.

Oh!

ALEIX.

Tanta paciencia...

BARÓ.

Uf.

ALEIX.

Te 'n donguessin.

(Apart.)

BARÓ.

Despues...

(Alt.)

Sí.

ALEIX.

no me 'n parlis, no 'ls puch veurer.

(Apart.)

BARÓ.

No per falta de desitx.

ALEIX.

Com no 'ls tinch de menester...

(Apart.)

BARÓ.

Y canta 'l goigs de sant Prim.

ALEIX.

Donchs jo no penso com vos.

(Alt.)

lo meu gust es tot distint.

Tú voldrias?

Tenirn' forsas;

ALEIX.

poguer ser un home rich.

BARÓ.

Cap eigrany; quin poch caletre

ALEIX.

quins anhels mes .. mes servils...

BARÓ.

Sens una idea elevada,

ALEIX.

per la gloria cap desitx,

BARÓ.

no es possible d' aquest modo

ALEIX.

que lo mon en que vivim

BARÓ.

siga de devó...! un modelo...!

ALEIX.

vamos, un mon de profit.

BARÓ.

Mes tú á mí no 'm pots comprender,

ALEIX.

qui m' fá escarressarme aixís?

BARÓ.

Tornaré á lo que t' contava.

ALEIX.

Vos escolto.

Com te dich,

BARÓ.

te n' vas tú com un llampech

ALEIX.

tot solet deixantme á mí;

BARÓ.

al veurho vinga eridarte,

ALEIX.

no per temer lo perill

BARÓ.

que l' meu cor es una roca

ALEIX.

que 'l valor hi té son niu,

BARÓ.

sino perque no tolero

ALEIX.

qu' un súbdit me falti aixís;

BARÓ.

me giro y llavors m' adono

ALEIX.

qu' era cert lo teu fatich,

BARÓ.

be, vuy dirne que las botas ..

ALEIX. Se movian? Lo qu' hi vist.

BARÓ. Pero no per desacato;
al revés.

ALEIX. Gom?

BARÓ. Molt sencill;

las pobres no tenint llengua
obligadas se n' han vist
per darm'e la enhorabona
del cárrech que so elegit,
á moures com han sabut
ab ademans espressius.

Jo cortés, com lo primer
pel que se m' presenta humil,
los he permés que paressin
y m' han parat tot seguit
APOCH, demanantho jo,
m' han aparegut hurís...

ALEIX. Algun auzellot estrany?

BARÓ. Noyas hermosas, gentils,
qu' ab una gracia divina
m' han fet veure 'l paradís;
ballavan d' una manera
que per esplicarho un xich,
te diré que sent al cel
era com si estés als llims,
que despert hi somiava...
qu' estava despert dormint...!

ALEIX. Per ellas si que no fujo,
al contrari allí m' estich.

BARÓ. Y no t' movias tampoch
si despues haguessis vist
uns nanos estranys com tu,
ab caras de mals esprit. .?

ALEIX. Feyan por ...?

Sols de mirarlos.

BARÓ. Eran molts...?

Uns vinticinch.

AB UN CAP QU' Á MATARÓ
de mes grosos no n' han vist;
los peus y las mans de nina:
lo seu bras sols te perfil;
la boca, boca de forn,
tot tu t' hi ficavas dins;
uns ulls que no saps ahont miran,
sempre oberts de fit á fit;
las galtas de pá torrat;
los nassos de gos mastí;
los cabells de tan gruixuts
poden servir de cordills;
los uns mostatxo de fiero,

altres barba de morisch,

(Senyalant las polseras.)

molts aquí unas garrofetas
que semblan sigan desitxs;
de color d' aigua de bróquil
tenen la pell ó vestit;
sota l' coll com á pitet
portan penjat un rahim;
tots ab rostre de las festes,
tots placenters y festius,
y tan nous y tan brillants,
tan bon color, tan bonichs,
tan ben deixats, tan llustrosos,
tan finets y tan polits,
que á no saver que s' bellugan
com nosaltres, jo ho he vist,
deya que de la botiga
acavavan de sortir.

ALEIX. Si que dehuen fe' estranyesa!

BARÓ. Lo cap lo tenen aquí. (Senyalant lo seu.)

ALEIX. Oh, ya, ya...!

BARÓ. Pero no l' giran,

(Movent lo cap ràpit.)

d' aquest modo... veus...? així ..

(Marcant los moviments dels nanos.)

sino ab tota parsimonia,
á tot lo cos va seguint.

Se coneix que lo seu coll
es un coll que no te enginy.

Surtan sens que me n' adoni
com turba de mals esprits;
vinga ballar la sardana
tenintme tancat al mitx...

pots contar la meva angunia...!
no ho preguntis quins fatichs ..?

M' estiravan los faldons,
burla feyan tots de mí,
me pessigavan ab rabia,
y fins un prou atrevit
mentres que jo m' ajupía
buscant modo de fugir
d' un bot me salta demunt,
y á coll y be me l' hi vist,
Per fí puch lográ' escaparlos
fujo corrents d' allá dins,
del que duya m' descarrego,
no crech pas que siga viu;
l' hi clavat contra unes pedras,
y s' haurá partit pel mitx.

ALEIX. Jo no paro fins á Russia!

BARÓ. Sort de trovarte á tú aquí,

que no sé fins 'hont anava.
Ells me venian seguit.,,
Allavors no estém segurs .. (Ja espantat.)
No massa.

ALEIX. Fujo.
BARÓ. Jo vinch.
(Van á marxar quant surt Arnau.)

ESCENA VI.

Mateixos, ARNAU.

ARNAU. 'Hont aneu?
BARÓ. Al seller... (Volentli esplicar lo passat.)
ALEIX. (Igual que lo Baró.) Botas...
BARÓ. Uns nanos...
ALEIX. Uns mals esprits...
LAURA. Escoltava lo que deyau
no us teniu d' assustá 'aixís.
Qu' ho fassi aquest, un ningú,
mes vos baró?
BARÓ. Jo 'l qu' hi vist ..
ARNAU. Vos ho sembla, ha estat un somni;
si vos trovavau dormint...!
BARÓ. Com saveu?
ALEIX. (Baix.) Es un bruixot.
ARNAU. L' he deixat per infelís, (Ap.)
sino l' castigo de ferm
pel tracte que dona inich
á sa filla.
BARÓ. Donchs un somni? ..
(Acavat de parlar ab Aleix y dirigintse á Arnau.)
ARNAU. No altre cosa...
ALEIX. Quin burgit!
ARNAU. Potser novas de la dama,
s' han descubert... no veniu? (Se 'n va Arnau.)
BARÓ. (Seguint á Arnau.) Quant vegi al rey la renuncia. (Se 'n vá.)
ALEIX. Nanos, botas... mals esprits...
Anemsen á fe 'l farsell:
á palacio no m' hi estich. (Se 'n vá.)

QUADRO VUYTE.

POT SER SÍ... POT SER NO...

Mateix saló del acte segon.

ESCENA VI.

CARME.

En mal hora aquesta dama
á palacio ne va entrar...!
Ja era meu lo cor del rey;
ja la corona en mon cap
se mirava colocada;
ja 'l trono tenia á un pam;
ja los honors repartia;
ja en tropel los cortessans,
humils baixantne lo front,
s' inclinavan á mon pas;
ja era reyna y com lo fum
que s' emporta 'l vendaval,
tantas esperansas certas
han fugit en un instant;
y tot per aquesta dama
que 'n mal hora aquí va entrar...!

(Entra Rosa, Carme s' hi dirigeix.)

ESCENA VII.

CARE, ROSA.

- CARME. Y be Rosa, quinas novas.. ?
ROSA. Impossible, res se sap;
una confusió terrible
regna per tot lo palau.
CARME. La senyora?.
ROSA. Ha estat inútil,
á los guardias ferhi anar.
CARME. Es á dir que no la trovan
No Carmeta, ni senyal
CARME. Es admirable.
ROSA. Es aixis.
Princesa, patxes, soldats,
que portava en lo seu séquit;
tot s' ha fos en un instant.
CARME. Tant millor aixís lo rey
apendrá...
ROSA. Sols s' ha trovat,
sent tot l' indicí ó senyal,
la xinel-la que ja saps,
perduda com se suposa,
de la fugida en l' afany.

M' ha dit, ara un que l' ha vista,
y l' ha tinguda á las mans,
qu' es la cosa mes bufona;
d' una pessa y de cristall...
se veu á primera vista
que las fadas hi han pres part.
Y aquesta xinel-la. ?

CARME.
ROSA.

L' rey

l' ha besada ab trasports grans
com si fos reliquia santa;
y no se 'n vol separar.
Quin capritxo!

CARME.
ROSA.

No t' hi enfondis
vindrá manso com un xay
arrepentit y...

CARME.
ROSA.

Tu creus...?
Ho asseguro sens empaig.
Aquest matí deu casarse
expira 'l plasso fatal.
Segons apariencias mostran
la dama no tornará
y allavors nosaltres dugas
som las duenyas de lo camp.
Tu quedas y quedo jo.
ningú mes... per forsa cau!

CARME.
ROSA.

Tas paranlas m' aconsolan.

Es ell!

(Mira Carme cap á l' esquerra, sent aixís que Macari sur pel fondo.)

No d' aquesta part.

CARME.

Ve á buscarnos.

(Ab alegria.)

ROSA.

Ja t' ho deya...

Femli l' serio.

CARME.

Si cabal.

(Se girand' espatllas á Macari, qu' entra mirantsel avants per que conegui que l' fan desprecí.)

ESCENA VIII.

Mateixos, MACARI.

MACARI. Aqui tinch las dos germanas,
á confessarlas me 'n vaig
la nova trista...

(Veyentlas giradas d' esquina.)

Ab desdeny.

s' apartan... giran lo cap;
estás de baixa Macari;
que ja no soch rey sabrán!
Encantadora...

(A Rosa.)

- ROSA. Ah, sou vos?
- CARME. Com senyo^c encar os dignau?
- MACARI. Arrepentit y confús
lo vostre perdó reclam^c.
- ROSA. Pensarhi no val la pena
- CARME. Lo passat siga passat.
- MACARI. No saven res... (Ap.)
- ROSA. Tot s' obliada.
- MACARI. Teniu un cor sens igual,
mes al parlarvos de nou,
me trovo distint d' avants.
- CARME. Cóm...?
- ROSA. Perqué?
- MACARI. M' esplicaré.
Lo meu genit es estrany,
so novelesch; m' impressiono
ab molta facilitat.
Ara tinch apoderada
la manía de lograr
que m' estimin sols per mí,
lo que pretinch es audas;
Mes no 'm cassó si no ho logro,
en que 'l trono vingui abaix.
Admirable...!
- CARME. Així^c ha de ser.
- ROSA. Apelo á vostre cor franch.
- MACARI. Per mí, no es per la corona
qu' haveu dit que m' estimau?
Pensariau .?
- CARME. Tal injuria...
- ROSA. Escolteume, ningú sap
lo qu' os diré.
- MACARI. Que m' importa...!
vos foreu l' últim vassall
desvalgut, pobre, ab miseria,
y os estimaria igual.
- ROSA. Mes encara.
- MACARI. M' encanteu!
- CARME. Lo que desitjo ab afany
es vostre cor.
- MACARI. Es possible?
- CARME. Ho juro!
- ROSA. No 'n dupteu may!
(Entra lo Baró tot esvarat.)

ESCENA IX.

Mateixos lo BARÓ

- BARÓ. Quin escandal, fillas mevas
quina cosa ...!

- ROSA. Qu' es?
CARME. Que passa...?
BARÓ. Vos contaré lo dels nanos,
per lo primer comensarne.
CARME. Qué vol dir?
BARÓ. Una aventura..,
CARME. Deixau corre'
ROSA. Ahont surt ara...!
BARÓ. Sí, ja ho contaré despues,
lo que mes importa es l' altre
Lo rey...
CARME. Si.
ROSA. Qué?
MACARI. (Ap.) Peritlo...!
BARÓ. Per comptarli 'l cas anava
que m' ha passat al seller
fentli renuncia del càrrec;
y al sabé 'l qu' hi sapigut,
m' hi quedat com una estatua.
Figureus noyas que 'l rey...
CARME. Si.
ROSA. 'L rey...?
BARÓ. No n' es ni tal aca
MACARI. Ja hi caigut; so destronat
CARME. Esplícitat.
ROSA. Digas...
CRAME. Sí...
ROSA. Pare...
BARÓ. Ja está dit, ben clar m' esplico
CARME. Qué sento?
ROSA. Potser t' enganyan.
BARÓ. Ja t' ho dirán; el que 'ns creyam
qu' ho era.
CARME. Si... (Mirant de regull à Macari.)
ROSA. Sí... (Com sa germana)
BARÓ. Es un canalla;
(Las dos germanas s' apartan ab desdeny de Macari.)
Un ningú, un tal...
MACARI. Macari.
CARME. Just, aquest nom.
(Veyentlo.) Vos, caramba...!
ROSA. Quin nom mes vulgar!
CARME. (Mirantsel ab despreci.) Tot ell;
ja 's veu qu' es de classe baixa...!
MACARI. Ja som iguals...
BARÓ. Vos... ay, tu
ets á la derrera plana;
jo so baró.
CARME. Donchis qui n' es?...
lo rey?

ROSA.

Si, qui?...

BARÓ.

‘L veritable?...

es impossible pensarsho;
si no ho dich no s' os alcansa.
L' escuder que va venir
ab el sabi Arnau á casa;
lo valerós que va vencer
á tots los qu' hi van combatrer,
erigintse en caballer
de la misteriosa dama.

CARME.

No es engany?

ROSA.

Será vritat.

BARÓ.

Tant com dos y dos fan quatre.

CARME.

Ja li he coneget certis rasgos...

ROSA.

També!

BARÓ.

Psit, ell. Diplomacia. (Mirant al fondo.)

CARME.

Lo qu' es sense rey no hi quedo. (Apart.)

ROSA.

Vuy corona! (Apart.)

BARÓ

(A las noyas.) Bona cara!

(Surt lo princep ab molt luxo, precedit dels seus guardias y acompañat de Arnau.)

ESCENA X.

Mateixas, lo PRINCEP, ARNAU, guardias.

PRINCEP. Continúan las pesquisas...?

ARNAU. Sens parar, pero son vanas.

PRINCEP. Fatal destino es lo meu.

Y la crida?...

ARNAU. Ja es en planta.

Dintre poch, aquí palacio
hi tindreu de l' encontrada,
quantas noyas hi existeixin
sens mirar rango ni classe.

PRINCEP. Està be. La condició
qu' es precisa per casarme
ja saveu?

ARNAU. Sí...

CARME. (Al Baró baix.) Quina es?

BARÓ (Arrontsant las espallasses.) Noya ...

PRINCEP. Sort encare en ma desgracia,
de la venturosa prenda
que perdé la noble dama.

CARME. Ah!...

PRINCEP. Res me queda que 'm dongui
de ser felis, ni esperansa.

BARÓ. Senyor... jo... y mas fillas...
mas fillas. . y jo...

ROSA. (Instigant á son pare.) Aixís.

CARME. (Pel mateix que sa germana.) Anima.

PRINCEP. Vos regirant pergamins
ja vos distreureu á casa;
en quant á las vostres fillas
la seva sort va á mon càrrec.
Se que pel meu escuder
tenen amor entranyable;
una d' elles, qualsevol
s' hi casará aquesta tarda.

CARME. Deu meu. (Apart.)

ROSA. (Apart.) Oh cell!

CARME. (Á son pare.) Oposeushi!

ROSA. Digueu que no! (Á son pare.)

BARO (Al princep.) Si 's repara...

PRINCEP. Qué?...

BARO. Me sembla que...

PRINCEP. Jo ho mano!

BARO. Será!

PRINCEP. Prou, cap mes paraula.

Es reunida l' assamblea,
vuy ferla depositaria
de los desitxs que m' animan,
de totas mas esperansas.

No m' abandonis Arnau.

ARNAU. No podria si ho intentava.

(Posantse devant del rey quant va á sortir.)

BARO. Senyor la fe lo respecte...

l' honrades acrissolada ..
las sombras de los meus avis...
la meva ilustre prosapia ..
la fidelitat... l' amor...
la noblesa... la constancia...
que de sempre en lo meu pit
per vostre persona guarda...

(No savent que dir.)

Qué ordeneu?... qu' es necessari...

qué fer per borrar la falta?...

PRINCEP. Que 'm deixeu! (Anantsen.)

BARO (Inclinantse.) Sí; desseguida.

Ne surto barato, vajal (Per ell.)

(S' en va lo princep ab Arnau.)

ESCENA XI.

Lo BARÓ, CARME, ROSA, MACARI.

BARO. Ja m' heu sentit, no hi callat;
á mi cap rey no m' espanta!

- MACARI. So 'l mes ditxós de la terra;
dintre poch espós d' un ángel
segons ordena lo princep.
CARME.
BARO.
ROSA.
- CARME.
- MACARI.
- BARO.
- CARME.
- MACARI.
- ROSA.
- MACARI.
- BARÓ.
- Y jo os previnch
que primer que ma germana,
no 'm toca ni 'm vuy casar.
Te, vetan' aqui un' altre!
Endevant qui os pot entendrer,
ahi de fort disputantse
per quina s' hi casarhia;
avuy al revés, barallas
per ser la que no s' hi casi.
Ab un escuder casada.
(Repeteix las paraulas qu' ella ha dit anteriorment.)
Vos foreu l' últim vassall,
y l' mateix vos estimava.
Com preten...? te acas fortuna ..?
Jo vos vuy fins miserable; (Igual que á Carme.)
no 'u dupteu fora un insult.
Si qu' ho fora d' insult... vaya !
Per la boca mort lo peix,
fillas mevas, aquí 's tanca.
Cap esplicació, cap queixa,
prous musicas, prous paraulas;
arregleuse com volgueu;
penseusho ab tota catxassa,
feusho á la sort, á palletas,
ab agullas, á las cartas,
del modo qu' os acomodi;
pero es precis y sens falta
qu' una de vosaltres dúas
ab ell siga avuy casada.
Per que se posin d' acort
deixemlas solas, ab calma.
Segueixme, queda tranquil;
cap temor ne deus passarne;
lo rey ho vol y jo ho mano;
te soch sogre questa tarde!
- (A Macari.)
- (Se 'n van lo Baró y Macari.)

ESCENA XII.

CARME y ROSA.

- CARME. Ab despreci se 'ns humilla!
ROSA. A mi lo despit me mata...!
CARME. Ab mi no s' hi casa pas!
ROSA. Ab ell no seré casada!

CARME. Ja poden fer lo que vulguin.
ROSA. Ni que 'm matin, no 'ls hi passa.
CARME. 'Vem ser tontas!

ROSA. Com tothom.
CARME. No tothom; y aquella dama...?
ROSA. Es vritat.

CARME. Mes qui será...?
¡Es misteri impenetrable!

(Mirant vers la porta de la dreta.)

ROSA. No m' erro, la Ventafochs...!
CARME. Ga...!

ROSA. Ja t' ho dirán, repara...!
CARME. Per acavarnos de perdrer,
no mes qu' ella 'ns hi faltava!

(Surt la Ventafochs, trajo y maneras del primer acta. Sencilla, tremolosa y assombrada.)

ESCENA XIII.

Mateixos, LAURA:

ROSA. Que vens á fer á n' aquí?
CARME. No coneixes que 'ns rebaixas?
LAURA. Tota la nit he velllat;
al matí quant clarejava
veyent que ningú venia,
estava tota alarmada;
per calmarne lo neguit
mirant de saber la causa,
he sortit de casa nostre
y corrents ni anat á plassa.
A n' allá he sentit la crida.
CARME. Quina crida?

LAURA. Qu' os estranya?
La de que totas las noyas,
qualsevol siga sa classe,
ne vinguessin á palacio
aquest dematí sens falta.

CARME. Y, tu hi vens?
LAURA. (Ab sencillez.) Si ho han manat!

CARME. Quin descaro!
ROSA. Vesten; marxa!

CARME. (Burlantsen.) La princesa Ventafochs!

ROSA. (Rihent com sa germana.) S' hi feria molta guassa!

LAURA. Una noya es per un rey,
sentia dir á la mare.

CARME. Ta mare y tu bonas dúsas!.
LAURA. També os en era... (Húmil.)

- ROSA. Be, calla.
CARME. Amágat ¿qué pensarán
si t' vegessin ab nosaltres...?
LAURA. Si d' acas, sentne vritat,
diré que serveixo á casa.
CARME. Sabs que m' acut una idea? (A Rosa.)
lo rey ha manat al pare
qu' una de las sevas fillas
ab Macari deu casarse,
no podria fer qu' aquesta....
si be 's mira 'ns es germana.
Si, si; parlemlí ab dulsura
per veurer si se l' enganya.
LAURA. Com sapiguer 'hont se trova.
(Apart, mirant per la sala.)
CARME T' agradaria casarte...? (A Laura.)
LAURA. So molt nena.
CARME. Mes figurat,
que 't demanessin.
LAURA. Si 'l pare
ho volgués....
ROSA. S' enten.
LAURA. Per mi....
ROSA. Si?
CARME. D' aixó 's tracta.
ROSA. Te 'n recordas, l' escuder.
qu' ahí va venir á casa...?
LAURA. Si me 'n recordo..! (Apart.)
CARME. Be digas.
LAURA. Si.
ROSA. Y qué te 'n sembla?
CARME. T' agrada? (Ab amor.)
LAURA. Oh, molt!
CARME. Un moment; esperat,
no sortís per la culata
lo tret. Del que va venir
ab l' Arnaud no se te 'n parla.
LAURA. Aquest vuy dir.
CARME. Ara veyas,
era 'l rey!
ROSA. La mosca balva.
LAURA. Era 'l rey? (Molt sorpresa.)
CARME. Si disfressat.
LAURA. Era 'l rey, (Durantli la sorpresa.)
quina desgracia!... (Apart.)
ROSA. Y que t'importa, qu' ho fos?
CARME. T' has quedat tota glassada.
LAURA. Era ell... (Apart.)
Donchs de qui 'm parlava. (Alt.)

- CARME. Del rey mentida.
ROSA. Del altre.
CARME. Del que 'ns va portá' ab lo cotxe,
á palacio desde casa.
LAURA. Aquell que' estimavau tant?
CARME. Impertinent!
ROSA. Descarada!
LAURA. Jo no 'l vuy.
CARME. Filla rebelde!
ROSA. T' hi casarás!
LAURA. No!
CARME. Se 't mana.
ROSA. La fan ditxosa y no hò vol!
LAURA. Per qué no 'l preneu vosaltres?
CARME. Es insolencia la teva.
ROSA. Creu que no tornas á casa;
per ser filla mal creyent
farem que te 'n tregui 'l pare.
LAURA. Oh, Deu meu!
CARME. Ves quins àpuros, (A Rosa.)
si no vol ..
ROSA. Se l' amenassa. (A Carme.)
CARME. Ve 'l rey!
LAURA. Vesten! (A Laura.)
CARME. Quin afront!
LAURA. No 'm mourè.
CARME. Anem germana; (A Rosa.)
Deu me 'n quart que ab ella 'ns vegi!
ROSA. Ay sí, pobres de nosaltres!
- (Se 'n van las dos germanas per la dreta, surt pel fondo lo rey
distret y absorvit en sas reflexions, no repara ab Laura fins
que s' indica. Laura tampoch s' adona del Princep.)

ESCENA XIV.

LAURA, LO PRÍNCEP.

- LAURA. Era 'l rey..! Deu meu qu' hi fet!
¿Per qué vaig llensá 'en mal hora
la floreta encantadora
que me encubria en secret?
Y mas germanas portant
á cap son extrem rigor,
se gosan en mon dolor,
quant jo las estimo tant!
Lo mal tracte que me donan,
no m' arrenca ni una queixa,
y tota sola se 'm deixa,
y sens pietat m'abandonan....
La desgracia en perseguirme
pareix se vulgue complaura...

- PRÍNCEP. Plors... qui? no m' enganyo...! es Laura
(Sentint la queixa y sortint de sas meditacions.)
la que tant va fer sentirme
al contar sa desventura.
- LAURA. Qué teniu? (S' hi acosta.)
Es ell...! (Apart.)
(Dissimulant y aixuganselos ulls.)
Res... res...
- PRÍNCEP. Ay del malvat qu' intentés,
aqui donarvos tristura.
- LAURA. Sembla mes hermós qu' avants; (Apart.)
potse' haurá trovat la Rosa!
- PRÍNCEP. Ahí vaig deixaus plorosa,
vuy també perlas brillants
rodolan per vostre cara...
- LAURA. Es que volia vení
per veurer... lo ball d' aquí
y m' ho vá negar lo pare.
He tingut por tota sola
y ni gota no hi dormit,
mes en somni aquesta nit,
ja l' hi vist y m'aconsola.
L' heu vist en somnis?
- PRÍNCEP. Oh, si,
lo mateix que m' hi trovés;
tot lo qu' ha passat y mes...
ho tinch gravat á n' aquí. (Senyalant al front.)
Volguesiu fermen capás...?
De primer vos no erau rey,
anavau com de servey,
ningú no vos feya cas.
- PRÍNCEP. Ningú...?
LAURA. Tan sols una dama
qu' ha arrivat ab escuders,
molts patxes, palafraners,
d' esplendor donantli fama. . .
- PRÍNCEP. Com pot ser... 'Heu vist....
LAURA. Si.
PRÍNCEP. Vos?
LAURA. En somnis... Luego hi parlavau;
m' ha semblat que la estimavau,
os he vist content, ditxos...
Es vritat lo somni, Laura;
- PRÍNCEP. l' estimo ab idolatria;
per ja may la pensa mia
son recort podrá distraura!
- LAURA. Si sabia que soch jo!
PRÍNCEP. Mes perqué se n' es anada?
LAURA. Ab motius; hi era obligada.
PRÍNCEP. No per desdenyarme?
- LAURA. No. (Apart.)

Desdenyarvos... es follía....
y marxant no os abandona;
li davan una corona,
y ella sols á vos volía!

PRÍNCEP. ¡Ay quant tart ho he sapigut,
ara es vana tota queixa...
¿perqué m' he dat á coneixa'?
bon Arnau, tu m' has perdut!

(Queda ap grós abatiment, y Laura s' hi acosta y li agafa la ma.)

LAURA. Aixó es un somni, escolteu;
no 'n feu cas.

PRÍNCEP. Si m' la recorda...

LAURA. Tal volta no siga sorda
á vostra accent.

PRÍNCEP. Qué diheu!
vos sabeu...?

LAURA. Sí; qu' es tornada.

PRÍNCEP. Al seu retorn qué ha passat?

LAURA. Al retorn.... m' he despertat!

PRÍNCEP. Tot inútil; sort ayrada!...

LAURA. Poguessin las mevas mans, (Ap. per ella.)
ferne un patxe, un de servey...!

PRÍNCEP. Mal haja lo serne rey! (Per ell.)

LAURA. Fos escuder com avants! (Per ella.)

(Surt Arnau y desseguida tot l' accompanyament de nobles, se-
nyors, noyas del poble, guardias, patxes, criats y escuders.
Macari, lo Baró, Carme y Rosa.)

ESCENA XV.

Mateixos, ARNAU.

ARNAU. Príncep vinch á prevenirvos (Desde la porta.)
que n' ha arrivat lo moment,
que segons lo testament
es precis lo decidirvos.

(Obra de bat á bat la porta del foro, qu' es de dos fullas, y entran
tots los que s' ha dit; guardius al fondo y voltant lo trono.)

ESCENA XVI.

Mateixos, BARÓ, MACARI, CARME, ROSA, accompanyament,
comparseria.

PRÍNCEP. Mil encontrats pensaments
en lo meu cap se m' agitan,
ella es aquí ..? com saberho.

ARNAU. Jo os la posaré á la vista. (Baix al princep.)

LAURA. Que no 'm vegin! (Colocantse entre las damas.)

UN PATJE. 'Hont vá aquesta!

(Trayentla veient que las seyyoras se n' apartan.)

- LAURA. Pare, germanas...!
(Corrent al costat de son pare y germanas.)
- BARÓ. Indigna;
haver vingut...!
- CARME. Que t' amaguis!
- LAURA. Ah! detrás de la cortina.
(Plorosa y buscant ahont amagarse.)
- ARNAU. Quant esteu...!
(Al princep.)
- PRÍNCEP. Comensa, Arnau.
- CARME. Qu' es?
- ROSA. Qué será?
- BARÓ. Alerta fillas!
- ARNAU. Del desti duenyo absolut
sa voluntad decissiva,
en alta veu jo proclamo
perque cumplerta ne siga,
segons lo mandat exprés
que l' rey pare feu al princep
la plasso perque s' enlassi
dintre pochs moments expira.
Aquí 's trovan aplagadas
totas las beldats divinas,
que de part á part de regne
en nosstre comarca vihuen.
Per obtenir la fortuna
de ser l' esposa del princep,
es necesari lograr
aquesta rosa tenirne.
- LAURA. Es la meva, Deu etern! (Apart.)
- CARME. Com se logra? si no esplica...
(Baix á son pare y germana.)
- BARÓ. Que me la dongui y la tinch; (Baix á ellas dos.)
es la cosa mes sencilla!
- ARNAU. Una prova per lograrla
s' ha de ferne desseguida.
- CARME. Demaneula. (A son pare.)
- ROSA. La ferem. (id.)
- BARÓ. Feunos el favor de dirla.
- ARNAU. La que mostri una xinela
qu' igual á n' aquesta siga.
Si son d' ella y se las calsa
será l' esposa del princep.
- (Un patxe descobreix una xinela de cristall qu' es sobre d' un cox
de vellut de seda ab franjas y borlas d' or.)
- LAURA. La que vaig perdrer: la meva! (Apart.)
- ARNAU. La xinela n' es visible.
Passeula per lo saló. (Als patxes.)
- La noya que l' altre tinga,
sens temor pot acostarse;
ella es la clau de sa ditxa.
- (Passa lo patxe per devant de Laura, mes no la ven perque está

detrás de unas damas, totas rodan lo cap en senyal de no ser d' ellas la xinela y admirantse de sa petitesa.)

LAURA. No ho dech dir, lo desengany
fora la mort de lo princep;
ell se creu qu' es d' una dama,
per ella d' amor suspira,
y al veurem á mí... No, no
callaré, costim la vida.

(Lo patxe ha arrivat frente á lo Baró, Rosa y Carme.)
Aixó es una farsal

Y tall!

Qui se la calsa.

Impossible!

BARÓ. Jo trovantme al vostre puesto,
la vritat ho provaria.

CARME. Fora caurer en ridicul.

BARÓ. Que 's pert en provarlo, digas?

MACARI. Quant no ho fan, es que coneixen
que no 's pot de tan petita.

CARME. Com tampoch podrá ningú.

BARÓ. Segur Macari y s' esplica.

Tenen los peus com pinyons;
es que 'n venim de familia.

Miram á mí, soch un home,

no so nano y bona mida...! (Ensenyat lo peu.)

(Lo patxe ha arrivat al trono despues de haver donat completa volta per lo saló.)

PRÍNCEP. Cas estrany, torna á se 'aquí!

(Entra un patxe acompañat de guardias, y porta un altre xinel-la igual á la que hi ha sobre lo coxí.)

ESCENA XVII.

Mateixos, UN PATXE.

PATXE. Senyor; senyor; gran noticia!
Cumplimentant vostres ordres,
hem activar las pesquissas,
y en la casa del Baró
ha sigut trovada princep.

(Mostrant la xinel-la que porta.)

PRÍNCEP. La mateixa! (Examinant la xinel-la.)
Pel teu bon sel (Al patxe.)
tindrás recompensa digna.

CARME. A casa...?
ROSA. Quina estranyesa...!
BARÓ. Y si feyam la trafica? (Baix á sas fillas.)
Veyam, deixeume fe' á mí.
(Adelantantse y en alta veu.)
Era á casa, vritat princep?

- doncas qu' es d' una d' aquestas
s' enten y salta á la vista;
pero com son unas noyas
apocadas, encongidas...
- ARNAU. Que vencin sa timides,
hi jugan la seva ditxa.
La quina es, ja sabreu vos, (Per las xinelas.)
feu qu' á posárselas vinga.
- CARME. Quin botxorn! (Apart.)
ROSA. Yo hi quedat morta. (id.)
BARÓ. M' ha atrapat. (All.)
Yo dir volta
que no sent de cap d' aquestas...
PRÍNCEP. Qui os enten?
- ARNAU. Teniu mes fillas?
BARÓ. No.
- LAURA. Deu meu .. ay ...!
- PRÍNCEP. Qué sento!
PATXЕ. (Que s' ha acostat á Laura.) Una
que va pobrement vestida,
fins aquí senyor ha entrat
y está plorant
- PRÍNCEP. Plorant.
ÁRNAU, (Agafantla per la ms.) Vinal
PRÍNCEP. Laura!
ROSA. La ventafochs!
- BARÓ. ¡Oh!
CARME. Estém perdudas, l' han vista!
BARÓ. Senyor, jo res tinch que veurer..! (Escusantse.)
ÁRNAU. Son tevas? (A Laura qu' está com avergonyida.)
LAURA. Jo .!
ARNAU. Respon filla.
LAURA. Pot ser si. . pot ser no...
PRÍNCEP. Mes...
LAURA. Son d' una dama... l' he vista .. (Ab candidés.)
potser sí .. que n' era jo...
aquesta nit adormida...
ARNAU. No era en somnis.
- PRÍNCEP. Será cert...?
ÁRNAU. Mireune la prova. Filla...
(Volentli dir que s' calsi las xinel-las, ho fá, exclamació en tot-hom)
Tens merescuda la rosa.
- (Al moment de donarli la rosa, queda vestida com en l' altre acte
tan hermosa y ab tanta gracia, com adquiereix desde lo moment
que l' hi dona també la mateixa flor.)
La del passeig, la de missa,
la del ball d' aquesta nit;
totas tres en una príncep.
- (Lo príncep al veurer la transformació, se deixa caurer de genolls
devant ella.)
PRÍNCEP. Es ella; lo meu amor!

- ARNAU. La que sols á vos estima!
LAURA. La qu' os adora, que veu
concentrada en vos sa ditxa.
CARMÉ. La Ventafochs!
ROSA. Ella!
LAURA. Sí; ella
qu' anhela servos amiga,
qu' es sempre vostre germana,
que tot lo passat oblidada!
- ARNAU. Cor angelical. (Abrasantlas.)
BARÓ. (Suplicant.) ¿De mi...
no 't recordas?
LAURA. Pare...
BARÓ. Filla...
PRINCEP. De pesar no 'n quedí nuvol,
sols pensemne en aquest dia
á festeixal com se deu...
Bon Arnau, vos dech la vida!
- ARNAU. Sols he procurat senyor
d' assegurarvos la ditxa,
Era precis lo trovause,
per ben complerta tenirla,
una esposa, amable, bella
de virtuts y prendas rica.
Gracias á la bona sort
qu' ha volgut afavorirme
lo qu' ab afany ne cercava
s' enclo en 'quest ángel, príncep.
Ella humil en l' infortuni,
en la desgracia sumissa;
es modesta en lo esplendor;
la grandesa no 'n l' altiva.
Felis lo mortal qu' alcansa
tal tresor!
- LAURA. Pare!
ARNAU. Filla!
(Agafanla de la ma y baixantla al prosceni.)
No 't recordas lo que 't deya
quant jo pobre, 'm socorriias...?
Tens bon cor, del cel l' ajuda
may no 't faltará en ta vida!

(Arnan fa un signo, desapareix lo palau y en son lloch ni hi ha un altre de riquíssim; columnas de plata que giravoltan sens parar, regi trono cercat de ninfas, salts d' aigua, llum verdanca.)

QUADRO DECÉ.

LO SOMNI REALITAT.

Palau fantástich.

ESCENA ULTIMA.

Tots, ninfas.

PRÍNCEP. Y aquell somni... qu' ha passat...? (Ab amor.)
LAURA. Ay... potser sí... portser no...

(Com recordancho.)

potser si que n' era jo
deya... quant m' hi despertat...

ARNAU. Per trovarte en 'quest palau
de riquesa parlant mostra,
que si l' afecte 't demostra,
del que t' aprecia l' Arnau;
també 't diu, que 'l qu' es fidel
á la virtut y puresa,
sentra pobre, te riquesa;
vivint al mon, viu al cel.
¡No es precis galas ni flochs
per lograrne benandansa!
ab fe y bon cor, tot s' alcansa,
com Laura la Ventafochs !

APOTÉOSIS.

Laura y lo prineep s' assentan en un rich trono sobre 'l que hi ha
la Felicitat que despedint raigs de vivisima llum, ve á ferlos lo
doser. Gran ball final.

FÍ DE LA COMEDIA.

PRIMERA OBRA CATALANA
PUBLICADA EN AMÉRICA

CARTAS Á LA DONA

EN VERS CATALA

OBRA DE

D. ROSENDO ARÚS Y ARDERIU

ilustrada per

TOTS LOS DIBUXANTS CATALANS

La obra tendrá 4 tomos.

Ha eixit lo primer.

En prempsa lo segon.

Preu en Amèrica: 3 dollars.

En la Península: 5 pesetas.

Cada volún-

Surt en Nova-York.